

Integration och jämsvälldhet

13

Förslag till statens budget för 2012

Integration och jämställdhet

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	9
2	Integration och jämställdhet.....	11
2.1	Omfattning.....	11
2.2	Utgiftsutvecklingen	11
3	Integration	13
3.1	Omfattning.....	13
3.2	Utgiftsutveckling	13
3.3	Mål	14
3.4	Resultatredovisning	14
3.4.1	Uppföljning av integrationspolitiken	14
3.4.2	Nyanlända invandrares etablering.....	18
3.4.3	Urbant utvecklingsarbete	22
3.4.4	Andra insatser för integration.....	24
3.4.5	Svenskt medborgarskap.....	24
3.4.6	EU-arbete och internationell samverkan.....	25
3.4.7	Analys och slutsatser	26
3.5	Politikens inriktning	27
3.6	Budgetförslag	29
3.6.1	1:1 Integrationsåtgärder	29
3.6.2	1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande.....	30
3.6.3	1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	31
3.6.4	1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	32
3.6.5	1:5 Hemutrustningslån	33
3.6.6	1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	34
4	Diskriminering	37
4.1	Omfattning.....	37
4.2	Utgiftsutveckling	37
4.3	Mål	38
4.4	Resultatredovisning	38
4.4.1	Resultat av insatser inom området.....	38
4.4.2	Resultat av insatser hos Diskrimineringsombudsmannen.....	40
4.4.3	Analys och slutsatser	41

4.5	Politikens inriktning.....	41
4.6	Budgetförslag.....	43
4.6.1	2:1 Diskrimineringsombudsmannen	43
4.6.2	2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	43
5	Jämställdhet.....	45
5.1	Omfattning.....	45
5.2	Utgiftsutveckling.....	45
5.3	Mål.....	46
5.4	Resultatredovisning.....	46
5.4.1	Resultat.....	46
5.4.2	Analys och slutsatser.....	50
5.5	Politikens inriktning.....	51
5.5.1	Jämställdhetsintegrering.....	52
5.5.2	En jämn fördelning av makt och inflytande.....	52
5.5.3	Ekonomisk jämställdhet.....	52
5.5.4	Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet	53
5.5.5	Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer.....	53
5.6	Budgetförslag.....	54
5.6.1	3.1 Särskilda jämställdhetsåtgärder.....	54
	Bilaga 1 Könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd m.m.....	57

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	9
Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet ...	11
Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2012–2015. Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet.....	12
Tabell 2.3 Ramnivå 2012 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet.....	12
Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom område Integration.....	13
Tabell 3.2 Andel utrikes födda som är sysselsatta 2–4 år efter folkbokföring. Ålder 20–64, procent	15
Tabell 3.3 Andel i arbetskraften bland inrikes respektive utrikes födda 15-74 år, procent	15
Tabell 3.4 Andel sysselsatta bland inrikes respektive utrikes födda 15-74 år, procent	16
Tabell 3.5 Andel arbetslösa bland inrikes respektive utrikes födda 15-74 år, procent	16
Tabell 3.6 Andel eftergymnasialt utbildade som har ett arbete som kräver eftergymnasial kompetens, uppdelat efter födelseregion. Ålder 20–64.....	16
Tabell 3.7 Andel elever med gymnasiebehörighet efter årskurs 9 bland utrikes födda som har folkbokförts <i>före</i> skolstart, uppdelat efter födelseregion samt inrikes födda.....	17
Tabell 3.8 Andel elever med gymnasiebehörighet efter årskurs 9 bland utrikes födda som har folkbokförts <i>efter</i> skolstart, uppdelat efter födelseregion samt inrikes födda.....	17
Tabell 3.9 Andel elever med gymnasiebehörighet efter årskurs 9 bland födda utanför EU/EFTA som har folkbokförts <i>efter</i> och före skolstart, samt inrikes födda, procent	17
Tabell 3.10 Studieresultat efter två år för de som påbörjat sfi 2007 och 2008, prioriterade efter högsta godkända studievägskurs.....	18
Tabell 3.11 Mottagna nyanlända åren 2001–2015	20

Tabell 3.12 Utbetalda ersättningar 2008–2010.....	21
Tabell 3.13 Andel som förvärvsarbetar bland boende i områden med lokala utvecklingsavtal (LUA-områden), uppdelat efter födelseregion	22
Tabell 3.14 Andel elever som är behöriga till gymnasieskolans nationella program i LUA-områden och i hela riket ¹	23
Tabell 3.15 Förhållande mellan andel förvärvsarbetande bland utflyttare och bland inflyttare i befolkningen i <i>LUA-områden</i> ¹	23
Tabell 3.16 Anslagsutveckling.....	29
Tabell 3.17 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:1 Integrationsåtgärder	30
Tabell 3.18 Anslagsutveckling.....	30
Tabell 3.19 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:2 Kommunersättningar vid flyktmottagande.....	31
Tabell 3.20 Anslagsutveckling.....	31
Tabell 3.21 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	31
Tabell 3.22 Anslagsutveckling.....	32
Tabell 3.23 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	32
Tabell 3.24 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare.....	33
Tabell 3.25 Anslagsutveckling.....	33
Tabell 3.26 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:5 Hemutrustningslån.....	34
Tabell 3.27 Anslagsutveckling.....	34
Tabell 3.28 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	35
Tabell 3.29 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare.....	35
Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom området Diskriminering	37
Tabell 4.2 Anslagsutveckling.....	43
Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 2:1 Diskrimineringsombudsmannen.....	43
Tabell 4.4 Anslagsutveckling.....	43
Tabell 4.5 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.....	44

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom område Jämställdhet	45
Tabell 5.2 Anslagsutveckling 3.1 Särskilda jämställdhetsåtgärder.....	54
Tabell 5.3 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	55
Tabell 5.4 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 3.1 Särskilda jämställdhetsåtgärder.....	56

Diagramförteckning

3.1 Andel utrikes födda som förvärvsarbetar 2–4 år efter folkbokföring efter kön. Ålder 20–64. procent.....	15
--	----

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 520 000 000 kronor 2013 och 2014 (avsnitt 3.6.4),
2. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:6 *Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 62 000 000 kronor 2013 och 2014 (avsnitt 3.6.6),
3. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 478 000 000 kronor 2013 och 2014 (avsnitt 5.6.1),
4. godkänner regeringens förslag om ändrad finansiering av hemutrustningslån (avsnitt 3.6.5),
5. godkänner regeringens förslag om föreskrifter om lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar (avsnitt 3.6.5),
6. för budgetåret 2012 anvisar anslagen under utgiftsområde 13 *Integration och jämställdhet* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Integrationsåtgärder	Ramanslag	130 905
1:2 Kommunersättningar vid flyktmottagande	Ramanslag	4 755 417
1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	Ramanslag	997 000
1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	Ramanslag	900 000
1:5 Hemutrustningslån	Ramanslag	1 208 519
1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	Ramanslag	20 000
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	Ramanslag	94 455
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	Ramanslag	28 318
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	Ramanslag	239 239
Summa		8 373 853

2 Integration och jämställdhet

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet omfattar integrationspolitik, politik mot diskriminering, jämställdhetspolitik och myndigheterna Diskrimineringsombudsmannen och Nämnden mot diskriminering.

2.2 Utgiftsutvecklingen

Utgifterna 2010 blev 140 miljoner kronor lägre än 2009 främst därför att ersättningen till kommunerna för flyktingmottagande minskade. I år sker en ökning och på ändringsbudget i samband med denna budgetproposition föreslås att anslag 1:2 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* inom området Integration höjs med 530 miljoner kronor. Utfallet i år beräknas ändå bli 63 miljoner kronor lägre än ursprungligt anvisade medel i statens budget för 2011 på grund av lägre utbetalningar för etableringsersättning och etableringslotsar m.m.

Ramen för utgiftsområdet beräknas dock kommande år överstiga den beräknade anslagsnivån i budgetpropositionen för 2011 med 2 062 miljoner kronor 2012 och 2 207 miljoner kronor 2013 och 2 824 miljoner kronor 2014. Anledningen är främst ökade utgifter för mottagandet av ensamkommande barn. Förslaget om att verksamheten med lån till hemutrustning ska finansieras via anslag i stället för lån hos Riksgäldskontoret innebär att utgifterna ökar med 1 200 miljoner kronor 2012, 79 miljoner kronor 2013, 82 miljoner kronor 2014 och 83 miljoner kronor 2015. (se avsnitt 3.6.5). Den kraftiga ökningen 2012 beror på engångseffekten av att nuvarande lån hos Riksgäldskontoret amorteras.

Jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition blir utgifterna 296 miljoner kronor lägre 2011. Därefter sker dock en ökning med 955 miljoner kronor 2012, 65 miljoner kronor 2013, 122 miljoner kronor 2014 och 31 miljoner kronor 2015.

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Miljoner kronor

	Utfall 2010 ¹	Budget 2011 ²	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
Anslag inom området Integration	4 559	6 197	5 595	8 012	7 842	8 465	8 430
Anslag inom området Diskriminering	120	120	118	123	115	117	118
Anslag inom området jämställdhet	513	240	251	239	239	239	49
Totalt för utgiftsområdet	5 192	6 558	5 964	8 374	8 196	8 821	8 597

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inkluderar äldreanslagen 11:1 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna (2004), 10:1 Avvecklingsmyndigheten för integrationsverket (2008), 10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (2008), 10:6 Jämställdhetsombudsmannen (2008), 10:7 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (2008) och 10:8 Handikappombudsmannen (2008).

² Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2012–2015.
Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet**

Miljoner kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	6 028	6 028	6 028	6 028
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	1	3	5	7
Beslut	1 123	-93	-90	-283
Övriga makroekonomiska förutsättningar	227	-56	46	175
Volymer	1 069	2 350	2 865	1 432
Överföring till andra utgiftsområden	-81	-81	-81	-81
Övrigt	8	46	48	1 319
Ny ramnivå	8 374	8 196	8 821	8 597

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.**Tabell 2.3 Ramnivå 2012 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet**

Miljoner kronor

	2011
Transfereringar ¹	8 279
Verksamhetskostnader ²	94
Investeringar ³	1
Summa ramnivå	8 374

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella och finansiella tillgångar.

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2010 och kända förändringar av anslagens användning. Huvuddelen avser transfereringar i form av ersättning till kommuner för flyktingmottagande samt etableringsersättning och etableringslotsar m.m. för vissa nyanlända invandrare.

3 Integration

3.1 Omfattning

Området omfattar verksamhetsområden som rör allas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund,

nyanlända invandrades etablering i samhället, ersättning till kommunerna för flyktingmottagande, främjande av integration, urbant utvecklingsarbete samt svenskt medborgarskap.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom område Integration

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
<i>Anslag inom område Integration</i>							
1:1 Integrationsåtgärder	32	128	70	131	126	126	123
1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	4 516	5 040	5 001	4 755	4 912	5 503	5 591
1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	0	522	231	997	1 427	1 440	1 387
1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända		475	273	900	1 269	1 283	1 214
1:5 Hemutrustningslån	3	9	4	1 209	88	91	92
1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	8	24	16	20	20	23	23
Summa område Integration	4 559	6 197	5 595	8 012	7 842	8 465	8 430

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FIU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Utgifterna på anslaget 1:2 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* är sammantaget i stort sett oförändrade jämfört med 2009 och 2010. Utgifterna för ersättning för kostnader för mottagandet av barn och ungdomar under 18 år utan egna vårdnadshavare (ensamkommande barn) har dock ökat ytterligare under 2011 jämfört med 2010. Antalet kommunmottagna nyanlända beräknas minska under åren 2012–2015 jämfört med beräkningarna i budgetpropositionen för 2011 vilket generellt medför minskade utgifter. Antalet ensamkommande barn antas dock inte minska och de ökande utgifterna för mottagandet av ensamkommande barn får effekt på anslaget.

För anslagen 1:3 *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare* och 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* beräknas ett lägre utfall under 2011 jämfört med anvisat anslag i budgetpropositionen för 2011. Det innebär även ett minskat anslagsbehov för 2012 för anslaget 1:3 *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare* jämfört med beräkningar i budgetpropositionen för 2011. För anslaget 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* beräknas ett oförändrat anslagsbehov.

Verksamheten med lån till hemutrustning har hittills varit finansierad genom upplåning av kapital för lånen hos Riksgäldskontoret. Från och med 2012 föreslår regeringen att låneverksamheten anslagsfinansieras. Förändringen innebär ett ökat behov av medel på anslaget 1:5 *Hemutrustningslån* (se avsnitt 3.6.5).

3.3 Mål

Målet för integrationspolitiken är:

- Lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.

Målet beslutades av riksdagen hösten 2008 (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:155).

3.4 Resultatredovisning

Redovisningen i följande avsnitt avser i huvudsak resultat av verksamheter för integration inom utgiftsområdet. Resultat av insatser med betydelse för integrationen inom andra utgiftsområden redovisas under respektive utgiftsområde i denna budgetproposition.

3.4.1 Uppföljning av integrationspolitiken

I budgetpropositionen för 2010 presenterade regeringen 27 indikatorer för att följa upp tillståndet och utvecklingen avseende integrationspolitiken. Regeringen har våren 2010 lämnat en redovisning av utfallet för samtliga indikatorer (skr. 2009/10:233). De flesta av indikatorerna förändras långsamt. I detta avsnitt presenteras därför endast några av de indikatorer som speglar utvecklingen inom de mest väsentliga områdena för integrationspolitiken som nyanländas etablering på arbetsmarknaden, sysselsättning, utbildning och svenskundervisning för invandrare (sfi).

Nyanländas etablering på arbetsmarknaden

Andelen sysselsatta bland dem som vistats i landet i två till fyra år ger ett mått på hur väl etableringen fungerar under den allra första tiden i Sverige. Andelen sysselsatta ökade under åren 2000–2007, särskilt bland personer födda inom EU/EFTA. En ökad invandring av arbetskraft inom ramen för den fria rörligheten har sannolikt påverkat utvecklingen. Det finns dock stora skillnader mellan olika grupper.

Andelen sysselsatta i gruppen har ökat även bland personer födda utanför EU/EFTA, men från betydligt lägre nivåer. Dock minskade andelen sysselsatta under 2009 för både grupper födda inom och utanför EU/EFTA jämfört med 2007 och 2008. Detta beror på att utvecklingen följer den rådande konjunkturen. Utrikes födda drabbas hårt av ett minskat antal arbetstillfällen, men gynnas också då konjunkturen vänder uppåt. (Tabell 3.2).

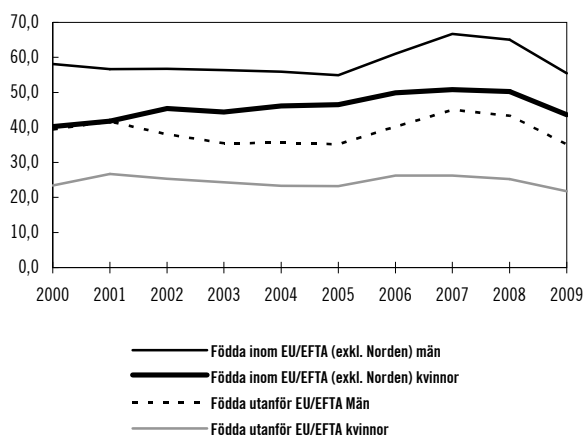
Statistikuppgifter från registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, som redovisas i tabellen, och Statistiska centralbyråns (SCB) arbetskraftsundersökningar (AKU) skiljer sig åt på ett flertal sätt, varför sysselsättnings- och arbetslöshetsnivåerna inte är jämförbara.

Tabell 3.2 Andel utrikes födda som är sysselsatta 2–4 år efter folkbokföring. Ålder 20–64, procent

År	Födda inom EU/EFTA (exkl. Norden)	Födda utanför EU/EFTA
2000	49,1	30,9
2001	49,2	33,5
2002	51,3	31,1
2003	50,7	29,4
2004	51,2	29,0
2005	50,7	28,8
2006	55,5	32,6
2007	59,0	35,0
2008	58,3	34,4
2009	50,3	28,8
Förändring 2000–2009	1,2	-2,1

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS

Kvinnor födda utanför EU/EFTA har lägst andel förvärvsarbetande bland de som vistats i landet i två till fyra år. Skillnaderna mellan män och kvinnor är störst i gruppen födda utanför EU/EFTA. (Diagram 3.1).

Diagram 3.1 Andel utrikes födda som förvärvsarbetar 2–4 år efter folkbokföring efter kön. Ålder 20–64, procent

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS

Sysselsättning

Statistik från Statistiska centralbyrån (SCB) visar att under det första kvartalet 2011 ökade det totala antalet utrikes födda i arbetskraften med 42 977 personer jämfört med första kvartalet 2010. Arbetskraftsdeltagandet bland utrikes

födda uppgick till 67,1 procent (71,9 procent för inrikes födda). Ökningen var starkast för personer födda utanför Europa. För personer födda i Norden var det i stället en svag minskning.

Det relativa arbetskraftsdeltagandet bland utrikes födda (15–74 år) har ökat både bland utrikes och inrikes födda män 2010 jämfört med 2005. Den största ökningen var bland utrikes födda män. (Tabell 3.3).

Tabell 3.3 Andel i arbetskraften bland inrikes respektive utrikes födda 15–74 år, procent

År	Inrikes födda män	Utrikes födda män	Inrikes födda kvinnor	Utrikes födda kvinnor
2005	74,2	69,9	69,1	60,7
2006	74,3	69,8	69,3	60,1
2007	74,6	69,7	69,7	60,9
2008	74,4	71,7	69,8	61,0
2009	73,7	71,7	69,0	61,2
2010	74,4	71,4	68,8	60,5
Förändring 2005–2010	0,2	1,5	-0,3	-0,2

Källa: SCB, AKU årsmedeltal 2005–2010

Andelen sysselsatta är den viktigaste indikatorn på arbetsmarknadsutfallet. SCB:s arbetskraftsundersökningar visar att andelen sysselsatta har ökat bland alla grupper på arbetsmarknaden fram till 2008, men därefter sjunkit. Under första kvartalet 2011 uppgick antalet sysselsatta utrikes födda personer (15–74 år) till 668 200, vilket är en ökning med 31 200 personer jämfört med första kvartalet 2010. Andelen sysselsatta uppgick till 56,1 procent för utrikes födda (67,6 procent för inrikes födda).

Det är stor skillnad i andel sysselsatta mellan utrikes födda kvinnor och utrikes födda män. De senaste utfallet från AKU för första kvartalet 2011 avseende personer mellan 15 och 74 år, visar att antal sysselsatta bland utrikes födda kvinnor var 319 800 och 348 400 bland utrikes födda män. Sysselsättningsgraden bland utrikes födda kvinnor var 50,6 procent jämfört med utrikes födda män som var 62,0 procent. (Tabell 3.4).

Sysselsättningsgraden varierar även mellan olika regioner i landet och variationen är betydligt större för utrikes födda än för inrikes födda.

Tabell 3.4 Andel sysselsatta bland inrikes respektive utrikes födda 15-74 år, procent

År	Inrikes födda män	Utrikes födda män	Inrikes födda kvinnor	Utrikes födda kvinnor
2005	69,2	59,5	64,4	52,6
2006	69,9	60,6	65,0	52,3
2007	70,8	61,8	65,9	53,3
2008	70,7	63,6	66,0	53,2
2009	68,3	60,3	64,3	52,5
2010	69,0	60,3	64,2	50,5
Förändring 2005-2010	-0,2	0,8	-0,2	-2,1

Källa: SCB, AKU årsmedeltal 2005-2010

Arbetslösheten bland utrikes födda är generellt högre än bland personer födda i Sverige. Andelen arbetslösa har gått ner under perioden 2005-2008 bland både inrikes- och utrikes födda, men ökat under 2009 för båda grupperna.

Vad gäller könsskillnaderna minskade andelen arbetslösa 2010 jämfört med 2005 bland inrikes födda oavsett kön. Även bland utrikes födda män minskade andelen medan den ökade med tre procentenheter bland utrikes födda kvinnor. (Tabell 3.5).

Tabell 3.5 Andel arbetslösa bland inrikes respektive utrikes födda 15-74 år, procent

År	Inrikes födda män	Utrikes födda män	Inrikes födda kvinnor	Utrikes födda kvinnor
2005	6,8	14,8	6,8	13,5
2006	5,9	13,2	6,3	13,0
2007	5,0	11,4	5,4	12,4
2008	5,0	11,3	5,5	12,8
2009	7,3	15,9	6,8	14,3
2010	6,3	14,3	6,7	16,5
Förändring 2005-2008	-0,5	-0,5	-0,1	3

Källa: SCB, AKU, årsmedeltal 2005-2008

Utbildning

Både ur den enskildes perspektiv och ett samhällsekonomiskt perspektiv är det viktigt att invandrare kan omsätta sitt humankapital, dvs. sin utbildning och sina yrkeserfarenheter, i inkomster. Ett sätt att mäta detta är att studera hur stor andel av personer med eftergymnasial

utbildning i olika födelselandsgrupper som också har ett arbete som kräver eftergymnasial kompetens.

Andelen högtbildade i samhället ökar men efterfrågan på högtbildad arbetskraft ökar inte lika snabbt. Det kan vara en av orsakerna till att andelen med eftergymnasial utbildning som också har ett arbete som kräver sådan kompetens minskat i alla födelselandsgrupper jämfört med 2001 (Tabell 3.6).

Tabell 3.6 Andel eftergymnasialt utbildade som har ett arbete som kräver eftergymnasial kompetens, uppdelat efter födelseregion. Ålder 20-64

År	Inrikes födda %	Födda inom Norden (exkl. Sverige) %	Födda inom EU/EFTA (exkl. Norden) %	Födda utanför EU/EFTA %
2001	72,4	71,6	65,7	49,4
2002	73,0	72,0	66,1	49,8
2003	72,9	72,1	66,2	49,5
2004	71,8	71,4	65,2	48,4
2005	71,6	71,0	64,3	48,2
2006	71,2	70,9	63,6	47,5
2007	71,0	70,5	61,9	46,9
2008	71,0	70,2	61,9	47,3
2009	71,5	70,5	62,1	48,7
Förändring 2001-2009	-0,9	-1,1	-3,6	-0,7

Källa: SCB

Andelen elever som lämnar grundskolan med behörighet för fortsatta studier i gymnasieskolan är ett viktigt mått på måloppfyllelse i grundskolan. Uppföljning och forskning visar att, utöver elevernas socioekonomiska bakgrund, har åldern vid invandringstillfället stor betydelse för skolresultatet. Barn födda i Sverige med utländska föräldrar och barn som anlänt till Sverige före skolstart har lika goda förutsättningar att klara av svensk grundskola som barn med svensk bakgrund.

Av dem som folkbokförts före skolstart varierar andelen behöriga till gymnasieskolans nationella program marginellt mellan 2000 och 2010. För elever födda utanför EU/EFTA har andelen behöriga varierat mellan åren, även om andelen ökat varje år sedan 2007. Gymnasiebehörigheten för gruppen som är född utanför EU/EFTA har ökat med 1,2 procentenheter mellan åren 2000 och 2010. (Tabell 3.7).

Tabell 3.7 Andel elever med gymnasiebehörighet efter årskurs 9 bland utrikes födda som har folkbokförts före skolstart, uppdelat efter födelseregion samt inrikes födda

År	Inrikes födda %	Födda inom Norden (exkl. Sverige) %	Födda inom EU/EFTA (exkl. Norden) %	Födda utanför EU/EFTA %
2000	91,1	85,7	87,2	82,4
2001	90,8	86,6	86,2	82,5
2002	91,1	85,9	87,6	85,3
2003	91,4	87,2	86,6	84,1
2004	91,1	87,1	85,5	83,4
2005	90,7	89,2	84,9	83,5
2006	90,9	93,7	85,4	83,7
2007	90,7	89,7	85,1	81,9
2008	90,6	88,4	87,7	82,8
2009	90,7	88,3	85,8	83,5
2010	90,4	91,4	86,6	83,6
Förändring 2000–2010	-0,6	5,7	-0,6	1,2

Källa: SCB

Vad gäller elever som invandrat *efter* skolstart visar statistiken tydligt på sämre förutsättningar att klara av grundskolan. Dessa elever når i mindre utsträckning målen i matematik, engelska och svenska eller svenska som andraspråk, vilket krävs för behörighet till gymnasieskolans nationella program. Andelen behöriga till gymnasieskolan har också minskat kraftigt såväl bland dem som är födda inom som utanför Europa. (Tabell 3.8).

Tabell 3.8 Andel elever med gymnasiebehörighet efter årskurs 9 bland utrikes födda som har folkbokförts efter skolstart, uppdelat efter födelseregion samt inrikes födda

År	Inrikes födda %	Födda inom Norden (exkl. Sverige) %	Födda inom EU/EFTA (exkl. Norden) %	Födda utanför EU/EFTA %
2000	91,1	80,7	77,4	63,8
2001	90,8	82,4	76,4	62,4
2002	91,1	81,7	73,0	58,4
2003	91,4	85,6	80,8	50,9
2004	91,1	85,5	77,2	51,0
2005	90,7	85,5	80,2	50,2
2006	90,9	81,3	72,4	51,3
2007	90,7	82,4	70,5	49,0
2008	90,6	77,6	67,3	47,9
2009	90,7	82,2	66,9	45,1
2010	90,4	81,8	65,0	43,6
Förändring 2000–2010	-0,6	1,1	-12,4	-20,2

Källa: SCB

Det finns skillnader mellan pojkar och flickor födda utanför EU/EFTA och som kommit till Sverige före eller efter skolstart. Flickorna klarar sig bättre än pojkar oavsett om de kommit till Sverige före eller efter skolstarten. Trots detta har andelen behöriga till gymnasieskolan bland flickor födda utanför EU/EFTA som kommit till Sverige efter skolstart minskat med 21,4 procentenheter under 2000–2010 jämfört med 1,5 procentenheter bland inrikes födda flickor. (Tabell 3.9).

Tabell 3.9 Andel elever med gymnasiebehörighet efter årskurs 9 bland födda utanför EU/EFTA som har folkbokförts efter och före skolstart, samt inrikes födda, procent

	Inrikes födda		Före skolstart Födda utanför EU/EFTA		Efter skolstart Födda utanför EU/EFTA	
	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor
2000	89,4	92,8	80,4	84,5	60,7	67,0
2001	89,1	92,5	80,6	84,4	59,7	65,3
2002	89,7	92,5	83,2	87,5	56,5	60,6
2003	90,4	92,5	82,6	85,6	48,3	53,6
2004	89,8	92,5	81,2	85,6	48,5	53,8
2005	89,3	92,1	82,6	84,3	46,4	54,4
2006	89,8	92,1	81,9	85,7	49,9	52,8
2007	89,6	91,9	80,0	84,0	47,3	51,0
2008	89,6	91,6	82,5	83,1	45,9	50,1
2009	89,6	91,8	82,7	84,3	43,4	46,9
2010	89,5	91,3	84,3	82,8	41,7	45,6
Förändring 2000–2010	0,2	-1,5	3,9	-1,7	-19,0	-21,4

Källa: SCB

Svenskundervisning för invandrare (sfi)

Antalet personer som deltar i svenskundervisning för invandrare (sfi) har ökat kraftigt under de senaste åren. År 2010 deltog 96 100 personer i sfi och knappt 37 700 var nybörjare. Antal deltagare har ökat med fem procent jämfört med 2009 och 17 procent jämfört med 2008. Antalet har fördubblats jämfört med 2003.

Bland dem som påbörjat sfi 2008, har 60 procent fått godkänt i minst en kurs två år efter start. Det är en större andel kvinnor som får godkänt på någon kurs än män. 64 procent av kvinnorna respektive 55 procent av männen fick godkänt. (Tabell 3.10).

Tabell 3.10 Studieresultat efter två år för de som påbörjat sfi 2007 och 2008, prioriterade efter högsta godkända studievägs kurs

	Nybörjare 2007			Nybörjare 2008		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Samtliga elever	34 104	17 856	16 248	36 543	19 799	16 744
Slutfört någon kurs med minst godkänt resultat (%)	62	66	57	60	64	55
<i>därav</i>						
Kurs A	5	5	4	4	4	3
Kurs B	14	14	14	12	13	12
Kurs C	16	16	16	16	16	15
Kurs D	28	32	23	28	31	24
Avbrott/studieuppehåll	23	20	27	25	21	30
Fortsätter utbildningen	15	14	16	15	14	15

Källa: Skolverket

3.4.2 Nyanlända invandrades etablering

Reformen om nyanländas etablering

Riksdagen beslutade den 17 mars 2010 om propositionen Nyanlända invandrades arbetsmarknadsetablering – egenansvar med professionellt stöd (prop. 2009/10:60, bet. 2009/10:AU7, rskr. 2009/10:208). Reformen trädde i kraft den 1 december 2010.

Reformen innebär att staten genom Arbetsförmedlingen har fått ett tydligare ansvar för vissa nyanlända invandrades arbetsmarknadsetablering. Arbetsförmedlingen har ett samordnande ansvar för etableringsinsatserna och upprättar tillsammans med den nyanlände en etableringsplan med insatser för att underlätta och påskynda den nyanländes etablering i arbets- och samhällslivet. Etableringsplanen ska som huvudregel motsvara verksamheter på heltid och minst innehålla sfi, samhällsorientering och arbetsförberedande insatser. Den nyanlände har rätt att välja en etableringslots. Lotsen är en fristående aktör som under etableringsperioden ska vara stödjande och pådrivande och tillsammans med den nyanlände utveckla etableringsplanen. Vid aktivt deltagande i etableringsinsatser utgår etableringsersättning som är lika för alla nyanlända.

Ansvar för olika insatser inom ramen för reformen är fördelat mellan flera statliga myndigheter och landets kommuner.

Arbetsförmedlingen ska, förutom det som nämnts ovan, tillhandahålla arbetsförberedande insatser, besluta om etableringsersättning och ansvara för bosättning av personer som har rätt till etableringsplan och deras familjemedlemmar. Arbetsförmedlingen upphandlar och tillhandahåller lotsar enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

Kommunerna ansvarar för mottagande och praktisk hjälp i samband med bosättning, särskilda introduktionsinsatser inom skola, förskola, fritidshem, svenskundervisning för invandrare, samhällsorientering och andra insatser för att underlätta etablering i samhället. För dessa insatser får kommunerna en ersättning från staten.

Migrationsverket ansvarar för bosättning för kvotflyktingar och de nyanlända som inte har rätt till en etableringsplan samt beslutar om och betalar ut statlig ersättning för mottagande av nyanlända till kommuner och landsting.

Försäkringskassan beslutar om etableringstillägg och bostadsersättning och betalar ut etableringsersättning, etableringstillägg och bostadsersättning.

Länsstyrelserna verkar för att det finns beredskap och kapacitet hos kommunerna att ta emot nyanlända och tecknar överenskommelser med kommunerna om mottagande av nyanlända. De verkar också för regional samverkan mellan kommuner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i planering, organisering och genomförande av insatser för nyanlända och genomför uppföljning på regional och kommunal nivå.

Uppföljning av reformen

Ansvariga myndigheter hade under 2010 i uppdrag att förbereda genomförandet av förslagen i propositionen. Samverkan mellan myndigheterna har utvecklats i syfte att lyfta problem och hitta gemensamma lösningar. I den s.k. Samverkansdelegationen som fanns redan före reformen möts berörda myndigheter och Sveriges Kommuner och Landsting för diskussioner och samverkan.

Regeringen följer genomförandet och resultatet av reformen noga och har därför gett en rad uppdrag om återrapporteringar till berörda myndigheter, Statskontoret, Stockholms universitet m.fl. Statskontoret ska bedöma hur väl

myndigheterna, utifrån respektive roll och ansvar, samverkar och samordnar sina verksamheter i syfte att uppnå en effektiv etableringsprocess. Statskontoret ska särskilt bedöma processen för bosättning och processen för hanteringen av etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare samt analysera och bedöma i vilken omfattning etableringsplaner är utformade efter individens förutsättningar och behov. Stockholms universitet ska inom ramen för uppdraget utvärdera hur reformen har påverkat vissa nyanlända invandrades möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden och därvid särskilt beakta kvinnornas situation. Regeringskansliet har också en kontinuerlig dialog med ansvariga myndigheter, bland annat i form av en samrådsgrupp med berörda myndigheter.

Genomförandet av reformen

Den 1 augusti 2011 lämnade Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Länsstyrelserna och Försäkringskassan på regeringens uppdrag en bedömning av hur genomförandet av reformen om vissa nyanlända invandrades etablering framskrider och resultaten av verksamheten.

Fram till den 1 juni 2011 har Arbetsförmedlingen tagit emot 4 100 personer inom etableringsreformen. Den största delen, 47 procent, utgörs av personer som vistats i så kallat eget boende under tiden asylansökan prövats. Nyanlända som vistats i Migrationsverkets anläggningsboenden under tiden asylansökan prövats utgör 30 procent. Hittills har 2 900 personer begärt hjälp med bosättning. De nyanlända är i början av sin etableringsprocess och etableringsplanernas innehåll består främst av inledande aktiviteter som validering, sfi och samhällsorientering. Ungefär 93 procent av dem som fått en etableringsplan deltar eller har deltagit i arbetsmarknadspolitiska program eller arbetsförberedande insatser. De allra flesta som blivit aktuella hos Arbetsförmedlingen har haft rätt till en etableringsplan. Hittills har mindre än en procent inte haft rätt till en etableringsplan pga. att den fysiska eller psykiska prestationsförmågan bedömts vara mindre än 25 procent. Det har inte framkommit några skillnader mellan de aktiviteter män och kvinnor deltar i.

Marknaden för etableringslotsar är under utveckling. I juni fanns 151 lotsföretag på 784 verksamhetsadresser. I de kommuner som

saknar tillgång till lots är antalet nyanlända få. Andelen nyanlända med etableringslots ökar och fram till i juni 2011 har 67 procent av de nyanlända med en etableringsplan även valt en lots. Andelen som väljer lots i direkt anslutning till etableringsplan ökar.

Arbetsförmedlingens insatser beskrivs också under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, Migrationsverkets insatser under utgiftsområde 8 Migration och länsstyrelsernas insatser under utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Kommunmottagande och bosättning under 2010

Länsstyrelserna övertog den 1 juli 2010 ansvaret för att teckna överenskommelser med kommunerna om mottagandet av flyktingar, skyddsbehövande och anhöriga. Under året fanns överenskommelser med 270 kommuner, lika många som under 2009. Den 15 augusti 2011 hade länsstyrelserna tecknat överenskommelser med 267 kommuner.

Enligt Migrationsverkets statistik¹ blev cirka 15 000 personer mottagna i 282 kommuner under 2010 jämfört med cirka 18 800 personer i lika många kommuner under 2009. Av de mottagna under 2010 var 1 790 (1 880)² kvotflyktingar, 5 150 (4 600) kom från Migrationsverkets anläggningsboenden, 5 100 (4 320) från så kallat eget boende och 2 960 (7 610) var anhöriga. Av samtliga mottagna var 47 (52) procent kvinnor och 53 (48) procent män. Andelen kvinnor är lägre jämfört med 2009, vilket kan förklaras med en minskad andel anhöriginvandrade där kvinnorna i regel är fler än männen.

År 2010 var andelen anhöriga knappt 20 procent jämfört med 42 procent 2009. Minskningen beror huvudsakligen på ökade krav på identitetshandlingar vid ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning och har påverkat främst anhörigsökande från Somalia.

Under 2010 begärde drygt 3 500 (ca 5 500) personer hjälp av Migrationsverket med anvisning för bosättning. Totalt anvisades 2 400 (4 500) personer till en kommunplats. Av dessa

¹ Viss korrigerig av mottagandesiffror sker efter hand varför siffror som anges här inte nödvändigtvis överensstämmer med vad som redovisats i BP10 eller Migrationsverkets årsredovisning.

² Siffror inom parentes avser uppgift för 2009

var 1 850 kvotflyktingar.³ Av dem som begärde hjälp avbröt 1 170 personer anvisningsprocessen och ordnade sin bosättning själva. Jämfört med 2009 har andelen som avbrutit anvisning ökat från 22 till 33 procent.

Genomsnittlig tid från beviljat uppehållstillstånd till dess att en anvisning till en kommun skett för dem som begärt hjälp med bosättning var 55 dagar under 2010 jämfört med 43 dagar under 2009. Genomsnittlig väntetid från beviljat uppehållstillstånd till inflyttning i en kommun för dem som anvisats en kommunplats var 106 dagar under 2010 jämfört med 87 dagar under 2009. Andelen som flyttade till en kommunplats inom fyra veckor efter anvisning uppgick till 41 procent jämfört med 43 procent 2009.

I tabell 3.11 framgår omfattningen av mottagandet av nyanlända de senaste tio åren samt prognos för perioden 2011–2015.

Tabell 3.11 Mottagna nyanlända åren 2001–2015

År	Antal	
2001	12 600	
2002	12 900	
2003	12 200	
2004	9 200	
2005	8 900	
2006	27 900	
2007	23 900	
2008	20 300	
2009	18 800	
2010	15 000	
2011	16 100	prognos
2012	17 600	prognos
2013	17 000	prognos
2014	16 300	prognos
2015	16 300	prognos

Statlig ersättning för flyktingmottagande till kommuner och landsting

Ersättning till kommuner och landsting för flyktingmottagandet utgick under 2010 enligt förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. Migrationsverket

beslutar om och betalar ut ersättningen och under 2010 utbetalades sammanlagt ca 4,5 miljarder kronor vilket totalt är en oförändrad nivå jämfört med 2009 och 2008. Från och med 2011 kan ersättning också beviljas enligt förordningen (2010:1122) om ersättning för insatser för vissa utlänningar.

Kommuner med överenskommelse om flyktingmottagande får en *grundersättning* som 2010 var 568 200 kronor. För varje mottagen person får kommunerna engångsvis en *schablonersättning*. Beloppen utbetalas över 24 månader och var under 2010;

- 115 200 kronor för personer under 16 år
- 187 600 kronor för personer som fyllt 16 men inte 65 år
- 69 200 kronor för personer som fyllt 65 år

Ersättning kan beviljas för *särskilda kostnader* för personer i hög ålder eller som var arbetsoförmögna på grund av sjukdom eller funktionshinder vid ankomsten till Sverige.

Ersättning utbetalas även för mottagandet av *ensamkommande barn*. Jämfört med 2009 har utgifterna för denna ersättning ökat med nästan 400 miljoner kronor till 976 miljoner kronor under 2010 och sedan 2007 har utgifterna ökat med närmare 900 miljoner kronor. Orsaken är att betydligt fler ensamkommande barn sökt och beviljats uppehållstillstånd under senare år samt att kommunerna också har möjlighet att få ersättning för kostnader efter det att ungdomarna fyllt 18 år till dess de fyller 21 år om insatser påbörjats före 18 års ålder. Antalet ensamkommande barn som Migrationsverket utbetalar ersättning för beräknas öka mellan 2010 och 2011 med cirka 3 400 eller med nästan 280 procent.

Ersättning för *sjukvård* kan beviljas för personer med långvarigt vårdbehov på grund av sjukdom eller funktionshinder som personen hade vid ankomsten till Sverige.

Ersättning för betydande *extraordinära kostnader* avser ersättning för kostnader som kommunerna ansökt om hos Migrationsverket och för direktmottagning av kvotflyktingar. Även insatser för bl.a. ökad samverkan mellan kommuner på underlag från länsstyrelserna kan ersättas.

Kommuner med en överenskommelse om mottagande av nyanlända som avsåg perioden 2007–2009 samt med överenskommelse för 2010 får en *extra ersättning* på 10 000 kronor per

³ Anvisning av en kommunplats för kvotflyktingar kan ske ett år och mottagandet ett annat år varför antalet anvisade inte överensstämmer med antalet mottagna.

mottagen person under dessa år. Vidare kan en kommun för mottagna under dessa år få ytterligare 20 000 kronor per person i åldrarna 18–64 år om vissa mål om arbete, praktik eller sfi uppnås.

I tabell 3.12 framgår utbetald ersättning för åren 2008–2010.

Tabell 3.12 Utbetalda ersättningar 2008–2010

Mnkr	2010	2009	2008
Extra ersättning mottagna 2010	78,7	-	-
Grundersättning	152,0	154,0	151,2
Schablonersättning	2 869,7	3 311,2	3 574,5
Ers för äldre och funktionshindrade	105,6	89,0	91,8
Ers för ensamk barn	976,2	584,6	285,6
Extraordinära ers	103,0	103,0	103,0
Sjukvårdsersättningar	173,1	142,2	123,2
Extra ers mottagna 2007 till 2009	57,4	232,4	325,0
Summa	4 515,7	4 474,2	4 654,3

Lån till hemutrustning

Centrala studiestödsnämnden (CSN) ansvarar för verksamheten med lån till hemutrustning. Nyanlända som omfattas av flyktingmottagandet kan ansöka om dessa lån. Under 2010 beviljades cirka 5 900 nya låneansökningar. Motsvarande 2009 och 2008 var ca 6 600 respektive cirka 8 300. Utbetalat belopp uppgick till 79 miljoner kronor under 2010. Motsvarande för 2009 och 2008 var 97 respektive 122 miljoner kronor. Förändringen mellan åren följer i princip förändringen i flyktingmottagandet (se tabell 3.11). 90 procent av ansökningarna kom in via kommunernas flyktingmottagningar.

CSN hanterade under 2010 lån till personer från 79 olika länder varav 39 (19)⁴ procent kom från Somalia och 24 (52) procent från Irak. Förändring mellan åren speglar väl hur flyktingmottagandet förändrats från 2009 till 2010. Andelen kvinnor bland nya låntagare under 2010 var 51 (52) procent, vilket är en

marginell skillnad jämfört med 2009 men fortfarande högre än tidigare år.

Det totala antalet upptagna lån var 58 665 (59 025) under 2010, vilket är en minskning med ca 350 jämfört med 2009 och med 650 jämfört med 2008. Räntan för låntagare uppgick under 2010 till 4,9 procent.

Genomsnittlig handläggningstid för låneansökningar var under 2010 mindre än fyra dagar. Den totala genomsnittliga behandlingstiden inklusive liggstid hos kommuner eller Migrationsverket uppgick till 19 dagar och CSN uppfyllde därmed målet om en handläggningstid på högst tre veckor.

CSN tillhandahåller skriftlig information om lånen på 19 olika språk. Under 2010 genomfördes en kundundersökning om bl.a. myndighetens service som visade att kunderna som helhet är mycket nöjda med CSN:s service och information om hemutrustningslånen.

Sfi-bonus

En försöksverksamhet med sfi-bonus inleddes i 13 kommuner den 1 oktober 2009. Samtidigt tillfördes dessa kommuner bidrag för kvalitetshöjande insatser inom sfi. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) har uppdraget att utvärdera försöksverksamheten. En nationell sfi-bonus infördes den 1 september 2010. Avsikten med sfi-bonusen är att öka genomströmningen i sfi för att därigenom stärka deltagarnas ställning på arbetsmarknaden. Sfi-bonus kan lämnas med olika belopp i tre nivåer till den som har deltagit i och uppnått betyget Godkänt inom tolv månader från det datum utbildningen startade. Målgruppen för sfi-bonusen är nyanlända invandrare som deltar i sfi. Gäststuderande och arbetskraftsinvandrare omfattas dock inte av bonusen.

Det går ännu inte att se några tydliga effekter av införandet av sfi-bonusen. Kommunerna åter söker ersättning för kostnader i samband med utbetalning av sfi-bonusar i efterhand vid tre tillfällen per år och hittills har endast en mindre del av anslagna medel utbetalats. Slutrapportering från IFAU avseende utvärdering av försöksverksamheten ska redovisas senast den 31 december 2012.

När det gäller sfi-bonusen har Skolverket i regleringsbrevet för 2011 fått i uppdrag att i årsredovisningen redovisa utvecklingen av verk-

⁴ Siffror inom parentes avser uppgift för 2009

samheten med sfi-bonus utifrån befintliga data. Av redovisningen ska det bl.a. framgå hur många personer som har beviljats halv, två tredjedels respektive hel bonus. I samband med den redovisningen får regeringen mer kunskap om sfi-bonusens resultat och behov av eventuella åtgärder kan övervägas.

Samhällsorientering

Samhällsorientering ingår som en obligatorisk del av nyanländas etableringsplan och utgör en viktig del i etableringsreformen. Syftet är att ge deltagarna kunskap om grundläggande rättigheter och skyldigheter och ge konkret och praktisk information om vardagslivet i Sverige. Det som ska ingå i samhällsorienteringen regleras i förordningen (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare. Kommunerna är skyldiga att erbjuda nyanlända minst 60 timmars samhällsorientering som ska påbörjas så snart som möjligt efter det att en etableringsplan har upprättats och normalt vara avslutad inom ett år. Länsstyrelserna ska följa upp verksamheten och främja och stödja samarbete mellan kommunerna. Sådan samverkan mellan kommunerna är under uppbyggnad på många platser i landet. Ett gemensamt stöd till kommunerna har utvecklats när det gäller material, metodutveckling och webbaserad samhällsorientering on-line samt portaler.

3.4.3 Urbant utvecklingsarbete

Det urbana utvecklingsarbetet har bedrivits i samtliga 21 kommuner som tecknat lokala utvecklingsavtal med regeringen 2008. Avtalen omfattar 38 stadsdelar med utbrett utanförskap. Inriktningen på arbetet har varit att skapa former för samordning och samverkan i syfte att åstadkomma en positiv utveckling i stadsdelar med utbrett utanförskap. Den särskilda förordningen (2008:348) om urbant utvecklingsarbete, som upphör den 31 december 2011, har förtydligat ansvarsfördelningen mellan staten och kommuner med lokala utvecklingsavtal och utgjort ett gemensamt ramverk för det urbana utvecklingsarbetet.

Polismyndigheterna, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har för åren 2008–2011 fått i uppdrag att ingå i lokala partnerskap. Uppdra-

get utförs inom ramen för ordinarie resurser och verksamhet såväl hos kommunerna som hos myndigheterna. Brottsförebyggande rådet och Statens folkhälsoinstitut har haft i uppdrag att stödja partnerskapen.

Utvecklingen i stadsdelarna

Nedan redovisas genomsnittlig utveckling för några indikatorer i de stadsdelar som omfattats av lokala utvecklingsavtal (LUA-områden).

Sysselsättningsutvecklingen följer utvecklingen för riket som helhet, dock på en lägre nivå. Sysselsättningsnivån har ökat under perioden. Även om de som är födda utanför EU/EFTA under hela perioden haft den i synnerhet lägsta sysselsättningsnivån, har den relativa utvecklingen varit mest positiv för denna grupp. Medan alla andra gruppers sysselsättningsnivå sänkts mellan 2007 och 2008, fortsätter den uppåtgående trenden för de födda utanför EU/EFTA. År 2009 vände den dock nedåt även för denna grupp. (Tabell 3.13).

Tabell 3.13 Andel som förvärvsarbetar bland boende i områden med lokala utvecklingsavtal (LUA-områden), uppdelat efter födelseregion

År	Inrikes födda %	Födda inom Norden (exkl. Sverige) %	Födda inom EU/EFTA (exkl. Norden) %	Födda utanför EU/EFTA %
2000	66,8	56,4	51,4	41,4
2001	67,3	56,9	52,4	44,1
2002	67,1	56,0	52,6	44,9
2003	65,5	54,4	51,7	44,0
2004	64,9	53,7	51,2	44,3
2005	64,2	53,7	51,8	43,7
2006	65,9	54,2	53,4	44,5
2007	67,5	54,6	53,0	46,1
2008	66,7	53,4	52,1	46,6
2009	62,2	50,6	48,2	42,5
Förändring 2000–2009	-4,6	-5,8	-3,2	1,1

Källa: SCB

Andelen behöriga till gymnasiet har minskat i riket som helhet såväl som i LUA-områdena. Nivån är betydligt lägre i LUA-områdena och den negativa utveckling är också större i dessa stadsdelar. (Tabell 3.14).

Tabell 3.14 Andel elever som är behöriga till gymnasie- skolans nationella program i LUA-områden och i hela riket¹

År	LUA-områden %	Hela riket %
2000	71,8	89,5
2001	72,2	89,3
2002	71,8	89,6
2003	71,9	90
2004	71,2	89,7
2005	70,8	89,3
2006	72,7	89,6
2007	70,4	89,2
2008	69,6	89,1
2009	70,1	88,9
2010	68,6	88,4
Förändring 2000–2010	-3,2	-1,1

Källa: SCB

¹ Med LUA-områden avses stadsdelar som omfattas av lokala utvecklingsavtal. Uppgifterna i alla tabellerna anger ovägt snitt över alla LUA-områden.

Under de första åren av 2000-talet utvecklades skillnaden i sysselsättning mellan in- och utflyttare i LUA-områden snabbt i negativ riktning. Det kan bero på såväl ökad inflyttning av arbetslösa som ökad utflyttning av förvärvsarbete. Därefter har flyttmönstret stabiliserats på en nivå som motsvarar ungefär tio förvärvsarbete utflyttare på sju förvärvsarbete inflyttare. Skillnaderna mellan enskilda LUA-områden är emellertid stora. Vissa har i princip samma sysselsättningsgrad bland in- som bland utflyttarna, medan det i andra områden flyttar ut två sysselsatta för varje sysselsatt inflyttare. (Tabell 3.15).

Tabell 3.15 Förhållande mellan andel förvärvsarbete bland utflyttare och bland inflyttare i befolkningen i LUA-områden¹

År	LUA-områden %	Genomsnitt för alla län i Sverige
2000	91,8	87,6
2001	87,9	91,1
2002	82,8	96,3
2003	74,9	100,0
2004	74,1	98,9
2005	71,2	94,1
2006	73,2	92,2
2007	73,3	91,1
2008	72,8	90,7
2009	68,9	91,2
Förändring 2000–2009	-22,8	3,6

Källa: SCB

¹ Ett förhållande på 100 i tabell 8.10 innebär att det är lika många sysselsatta bland dem som flyttar in i området som det är bland utflyttarna. Ett förhållande på under 100 visar att färre sysselsatta flyttar in i området än ut från området.

Utvärderingar av det urbana utvecklingsarbetet

Statskontoret och Sweco Eurofutures har haft regeringens uppdrag att utvärdera arbetet utifrån ett statligt respektive lokalt perspektiv. Utvärderingarna redovisades under hösten 2010 och visade att det urbana utvecklingsarbetet har skapat ett mervärde genom att de utpekade stadsdelarna har uppmärksamats och att resurser styrs till dessa. Arenor har också skapats där aktörer kan mötas för att diskutera gemensamma problem och insatser. Enligt utvärderingarna har dock de statliga myndigheterna haft en otydlig roll i det urbana utvecklingsarbetet och kvaliteten på kommunernas arbete varierar kraftigt. Sammantaget visar utvärderingarna att det inte går att särskilja eller utröna några specifika resultat från arbetet i förhållande till myndigheternas och kommunernas ordinarie verksamhet.

Boverket har haft i uppdrag att ta fram en kunskapsöversikt av socioekonomiska aspekter av hållbar stadsutveckling, som redovisades under hösten 2010 i rapporten *Socialt hållbar stadsutveckling*. Rapporten visar att områdesperspektivet måste kombineras med en helhetssyn på staden, särskilt om syftet är att minska boendesegregationen. Dessutom är det viktigt att kombinera sociala och fysiska åtgärder. I en bilaga till rapporten, *Segregationens orsaker och mekanismer*, framhålls att det finns stora kunskapsluckor om boendemiljöns och stadsrummets betydelse för segregationsprocessen. Denna brist på kunskap är en begränsning i möjligheterna att utveckla en planering för social hållbarhet i framtiden.

Ungdomsstyrelsen redovisade en kartläggning av lokala insatser för gemensam värdegrund i november 2010. Rapporten *Värdefulla möten* visar att arbetet med gemensam värdegrund sker inom flera olika politikområden. Framgångsfaktorer för arbetet är bl.a. dialog som metod, målgruppskänneteg, delaktighet och samverkan.

Under hösten 2010 genomförde Regeringskansliet s.k. revideringsdialoger med 18 av de 21 kommuner som tecknat avtal med staten om urbant utvecklingsarbete, där bl.a. det civila samhällets roll diskuterades. Vidare arrangerades en nationell konferens med företrädare från berörda kommuner, myndigheter och det civila samhällets organisationer i oktober 2010. Vid konferensen presenterades resultatet från utvärderingarna.

Ett samråd om det urbana utvecklingsarbetet mellan Arbetsmarknadsdepartementet och representanter från kommunernas politiska ledning hölls under våren 2011.

3.4.4 Andra insatser för integration

Stöd till riksorganisationer bildade på etnisk grund

Ungdomsstyrelsen fördelar stöd till organisationer bildade på etnisk grund. Syftet med stödet är att stärka organisationernas egna initiativ och verksamheter kring kultur, språk och identitet samt delaktighet i samhället. Stödet fördelas enligt förordningen (2008:63) om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund.

Sammanlagt 53 organisationer har beviljats stöd enligt förordningen under 2010. Det fördelade bidragsbeloppet uppgick till knappt 19 miljoner kronor.

Integrationsfonden och flyktingfonden

Integrationsfonden

Europeiska integrationsfonden ingår i EU:s ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar, det så kallade SOLID-programmet. Europeiska integrationsfonden stöder projekt som förbättrar systemen för mottagning och integration av tredjelandsmedborgare i Sverige, dvs. medborgare från länder utanför EU. Ett centralt mål är att bidra till att EU:s elva gemensamma grundprinciper för integration introduceras, vidareutvecklas och tillämpas. Programmet har huvudfokus på frågor om kulturmöten, religion, egenmakt, social integration och värdegrund. Integrationsfonden i Sverige förvaltas av Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet).

Sammantaget beslutar Svenska ESF-rådet om cirka 140 miljoner kronor under programperioden 2007–2013. För 2010 och 2011 har Sveriges medel ökat jämfört med tidigare fördelning. Det beror på att Sverige har haft en hög invandring av tredjelandsmedborgare jämfört med andra medlemsländer.

Svenska ESF-rådet har till och med första halvåret 2011 beviljat 30 miljoner kronor i projektstöd från Europeiska integrationsfonden.

Flyktingfonden

Europeiska flyktingfonden III ingår tillsammans med integrationsfonden, återvändandefonden och gränsfonden i EU:s SOLID-program. Flyktingfonden, som förvaltas av Migrationsverket, medfinansierar bl.a. projekt som avser introduktion för nyanlända.

Yrkesinriktat mentorskap 2010–2012

Den 18 februari 2010 beslutade regeringen förordningen (2010:84) om statsbidrag för verksamheter med yrkesinriktat mentorskap. Under 2010 disponerade Ungdomsstyrelsen 5 miljoner kronor för mentorskapsverksamhet i enlighet med förordningen. Ungdomsstyrelsen fördelar stöd till projekt där nyanlända matchas med en mentor på grundval av t.ex. yrke, utbildning eller branscbakgrund. Av medlen har 4,5 miljoner kronor fördelats till sammanlagt nio projekt. Ungdomsstyrelsen har disponerat en halv miljon kronor för information, administration, utvärdering m.m. i samband med stödet.

3.4.5 Svenskt medborgarskap

Benägenheten att söka medborgarskap påverkas av känslan av tillhörighet till det nya hemlandet och av det svenska medborgarskapets betydelse för den enskilde. Under 2010 blev 32 457 personer svenska medborgare. Av dessa var 17 637 (54 procent) kvinnor och 14 820 (46 procent) män. I förhållande till 2009 innebar det en ökning med ca 2 900 personer och i förhållande till 2008 med cirka 2 000 personer. Under hela perioden var personer med irakiskt ursprung den största gruppen bland de nya svenska medborgarna.

Av de utrikes födda som var folkbokförda i landet vid utgången av 2010 var 59,1 procent svenska medborgare, vilket innebär en minskning med 0,7 procentenheter i förhållande till 2009 och med ytterligare 1,2 procentenheter jämfört med 2008.

Resultat i förhållande till de mål som satts upp för Migrationsverkets hantering av medborgarskapsärenden redovisas under utgiftsområde 8 Migration.

3.4.6 EU-arbete och internationell samverkan

EU-arbetet

Den rättsliga grunden för samarbetet på integrationsområdet innebär att EU får stimulera och stödja medlemsstaternas verksamhet för att främja integrationen av lagligt bosatta tredjelandsmedborgare, dock utan någon harmonisering av medlemsstaternas lagar. Fokus ligger på stärkt kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan medlemsstaterna, ökad samordning med andra relevanta politikområden och bygger på gemensamt överenskomna grundprinciper. Arbetet organiseras i ett nätverk av nationella tjänstemän, *National Contact Points on Integration* (NCPI), där Sverige deltar sedan det upprättades 2002.

Arbetet i NCPI har under året fokuserat på att utveckla en gemensam praxis och europeiska referensramar (s.k. moduler) inom områdena introduktions- och språkkurser, ett starkt engagemang från mottagarsamhället, och invandrades aktiva deltagande i samhällslivet. Syftet med modulerna är att stödja medlemsstaterna i sin utveckling av integrationspolitiken. Vidare har Eurostat genomfört ett pilotinitiativ för att testa de kärnindikatorer inom områdena arbete, utbildning, social inkludering och aktivt samhällsdeltagande som identifierats för uppföljning av integrationspolitikens resultat. I juni 2010 gav RIF-rådet Europeiska kommissionen i uppdrag att utveckla en ny europeisk integrationsagenda, inklusive en samordningsmekanism för att stärka kunskaps- och erfarenhetsutbyte på integrationsområdet.

Det europeiska integrationsforumet för dialog med civilsamhället hölls två gånger under året och den europeiska webbsidan om integration används för spridning av information och erfarenheter.

Våren 2010 deltog Sverige aktivt i World Urban Forum 5 i Rio de Janeiro där temat var "Bridging the urban divide", bl.a. genom att anordna ett seminarium om tvärsektoriell samverkan för hållbarhet. Sverige deltar löpande i den arbetsgrupp som samlar tjänstemän från medlemsstaternas regeringskanslier, *Urban Development Group* (UDG). Under 2010 deltog Sverige dessutom i två möten mellan ansvariga generaldirektörer och i det informella ministermöte om urban utveckling som hölls i Toledo i Spanien i juni 2010. Där antogs den s.k. Toledo-

deklarationen som betonar vikten av ett integrerat förhållningssätt till en långsiktig och i alla avseenden hållbar utveckling på lokal, regional och nationell nivå. Våren 2011 har ytterligare ett generaldirektörmöte genomförts. Sverige har också deltagit i det europeiska nätverket *European Urban Knowledge Network* (EUKN), men har inte förlängt medlemskapet i EUKN efter 2010.

En europeisk agenda för integration i form av ett meddelande, publicerades i juli 2011 och uppmärksammade de positiva bidrag som migrationen medför och behovet av att bättre integrera de invandrare som är lagligt bosatta i medlemsstaterna. Andra fokusområden var integration genom aktivt deltagande, starkare betoning av lokala insatser och en tydligare involvering av ursprungsländer i integrationsprocessen.

OECD

Sedan flera år publicerar OECD en årlig rapport *International Migration Outlook*, (SOPEMI-rapporten) som utgör en sammanställning och analys av medlemsländernas migrationsstatistik och migrations- och integrationspolitik. Rapporten är en viktig referenspunkt inom området. Sverige deltar genom OECD:s arbetsgrupp *Working Party on Migration* och OECD:s *Continuous Reporting System on Migration* (SOPEMI) och bidrar varje år med en landrapport för OECD:s *International Migration Outlook*.

Europarådet

Sverige har under 2010 deltagit i Europarådets arbete med migrations- och integrationsfrågor som primärt bedrivs i Styrkommittén för migrationsfrågor (CDMG) och dess expertkommittéer. Som ett led i Europarådets reformprocess har arbetet i CDMG upphört och två projekt avslutats. Det ena projektet söker nya metoder för integration och det andra handlar om skydd av mänskliga rättigheter för särskilt utsatta invandrare. Projektet har resulterat i rekommendationer och policydokument om validering av utländsk kompetens, äldres tillgång till vård och omsorg samt stärkt social sammanhållning mellan utrikes och inrikes

födda. Under våren 2011 har ett ramverk för Europarådets fortsatta arbete på migrations- och integrationsområdet presenterats.

3.4.7 Analys och slutsatser

Integrationspolitiken utgör en del av regeringens övergripande politik för att bryta utanförskapet, öka sysselsättningen och förstärka arbetslinjen. I samband med budgetpropositionen för 2009 presenterade regeringen i skrivelsen Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration (skr. 2008/09:24) inriktning och strategiska områden för integrationspolitiken för perioden 2008–2010. Insatserna i strategin har i huvudsak genomförts. Regeringen har redovisat genomförandet för riksdagen i juni 2010 i en särskild resultatskrivelse, Egenmakt mot utanförskap – redovisning av regeringens strategi för integration (skr. 2009/10:233). Genomförandet av strategin har också inneburit att ett medvetet arbete bedrivits för att stärka förutsättningarna för att utforma och genomföra integrationspolitiken på en solid bas av kunskap genom tillvaratagande av forskning, utvärderingar och beprövad erfarenhet. Detta har präglat det fortsatta arbetet med att genomföra integrationspolitiken.

Uppföljning av integrationspolitiken

Tillståndet och utvecklingen inom integrationspolitiken följs upp kontinuerligt genom olika uppföljnings- och utvärderingsuppdrag och i enlighet med de indikatorer som redovisats under avsnitt 3.4.1.

Skillnaderna i sysselsättning mellan utrikes födda och inrikes födda personer är fortfarande inte acceptabla. En stor utmaning ligger i att öka utrikes födda kvinnors sysselsättning. Olika insatser i syfte att stärka arbetslinjen pågår och ytterligare insatser kan komma att övervägas.

Reformen om nyanländas etablering

Etableringsreformen omfattar många ansvariga aktörer. En avgörande förutsättning för genomförandet av reformen om nyanländas etablering är ett väl fungerande samarbete mellan samtliga

aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Enligt berörda myndigheters rapportering fungerar arbetet med genomförandet av reformen väl. Myndigheterna rapporterar om olika problem som de identifierat och som de vidtar åtgärder för att komma till rätta med. En fråga som myndigheterna särskilt lyfter fram är att systemet för försörjning under den inledande delen av etableringsprocessen upplevs som svåröverskådligt, både av myndigheter och kommuner och av den enskilde. Vidare framhålls att det i vissa fall finns oklarheter vad gäller gränsdragningen mellan kommunens ansvar att ge praktiskt stöd och hjälp till den nyanlände och Arbetsförmedlingens ansvar att bidra till en snabb etablering på arbetsmarknaden.

Det finns också, enligt myndigheterna, viktiga omvärldsfaktorer som ligger utanför reformen som kan påverka reformens genomförande och dess resultat. Tillgången på bostäder påverkar t.ex. hur lång tid det tar att bli anvisad en plats i en kommun. Vidare framhålls att väntan på sfi är ett problem i och med att Arbetsförmedlingen upprättar etableringsplaner i nära anslutning till att personerna får sitt uppehållstillstånd. En annan fråga som myndigheterna tar upp är tillgången på förskoleplatser. Väntan på en sådan kan fördröja etableringsinsatserna avsevärt. Oftast drabbar denna fördröjning kvinnan i familjen vilket inte är acceptabelt ur jämställdhetssynpunkt. Ett viktigt mål med reformen är att insatserna ska påbörjas skyndsamt. Eftersom nyanländas etablering enligt lagen om nyanländas etablering ska ske under en viss tidsperiod till vilken också en individuell etableringsersättning är kopplad, är det viktigt att förskoleplats och sfi erhålls i rimlig tid.

Kommunerna har en fortsatt stor och viktig roll i genomförandet av reformen för att den nyanländes etablering ska fungera. En angelägen uppgift är att ge praktisk hjälp och stöd till den nyanlände i samband med mottagandet och boställningen. Kommunerna har en central roll när det gäller att ordna bostad till de nyanlända som begär hjälp om det. Kommunerna ska också tillhandahålla sfi, samhällsorientering och förskola.

Reformen har varit i kraft kort tid och det är för tidigt att i nuläget utifrån befintliga underlag dra några slutsatser från genomförandet som kräver åtgärder från regeringens sida. Regeringen följer dock utvecklingen.

Kommunmottagande och bosättning 2010

Länsstyrelsernas överenskommelser med kommunerna om mottagande av nyanlända under 2010 har motsvarat behovet av platser för bosättning. Under 2010 minskade behovet av platser från cirka 22 000 vid årets början till cirka 15 000 i slutet av året. Främsta orsak var att färre anhöriga beviljades uppehållstillstånd, bland annat till följd av ökade krav på identitetshandlingar vid ansökan.

Tiden för anvisningar av kommunplats och bosättning har ökat något jämfört med 2009. Ökade svårigheter att få fram hyreslägenheter i kommunerna bidrar till att tiden för bosättning av nyanlända blivit längre.

Ensamkommande barn

Antalet barn och ungdomar under 18 år utan vårdnadshavare (ensamkommande barn) som får uppehållstillstånd ligger på en konstant nivå de senaste åren, vilket bidragit till ökade utgifter. Behovet av kommunplatser för ensamkommande barn är fortfarande akut. Under 2011 tillsatte regeringen två utredningar på området, dels om utökade möjligheter att anvisa ensamkommande barn till kommuner, dels en översyn av systemet för statliga ersättningar till kommuner. Utredningarna ska vara klara under hösten 2011.

Hemutrustningslån

Verksamheten med hemutrustningslån fyller syftet med att bidra till en bra etablering för de nyanlända invandrare som omfattas av möjligheten att ansöka om lån. Centrala studiestödsnämnden uppfyller målet om snabb handläggningstid för ansökningar om hemutrustningslån. Myndighetens service upplevs som mycket bra av kunderna och informationen om lånen är utvecklad på ett stort antal olika språk. CSN:s åtgärder under senare år har förbättrat återbetalningsfrekvensen. Regeringen följer utvecklingen och ett arbete att se över bestämmelserna för lånen pågår i Regeringskansliet.

Urbant utvecklingsarbete

De stadsdelar som omfattas av det urbana utvecklingsarbetet visar över tid en positiv utveckling i de flesta variabler som t.ex. sysselsättning och bidragsberoende. Dock finns det fortfarande betydande skillnader mellan stadsdelarna och kommunernas respektive rikets genomsnitt. Det finns också stora variationer mellan de stadsdelar som omfattas.

Utvärderingar av det urbana utvecklingsarbetet visar att de utvalda stadsdelarna i de kommuner som omfattas har kommit mer i fokus, framför allt i den kommunala verksamheten. Till exempel har insatser i stadsdelen prioriterats i vissa fall. Det har dock varit svårt för både kommuner och de statliga myndigheterna att avgränsa insatser för urban utveckling från den ordinarie verksamhet som bedrivits liksom olika projekt. De statliga myndigheternas roll har varit otydlig. Utvärderingarna visar också att det civila samhällets organisationer gör betydelsefulla insatser i stadsdelarna.

EU-arbete och internationell samverkan

Utvecklingen av gemensamma referensramar och framtagandet av statistik för uppföljning av resultat av medlemsstaternas integrationspolitik, baserat på indikatorer inom områdena sysselsättning, utbildning, social delaktighet och aktivt samhällsdeltagande, har stärkt den europeiska lärandeprocessen på området genom att öka jämförbarheten mellan länderna.

OECD:s arbete tillför kunskap ur ett internationellt perspektiv till regeringens arbete inom integrationsområdet.

3.5 Politikens inriktning

Integrationspolitisk strategi

Integrationspolitikens genomförande förutsätter insatser inom många politikområden och av ett stort antal aktörer både nationellt, regionalt och lokalt. Det ställer höga krav på samsyn och samverkan mellan berörda myndigheter. Dessa behov ombesörjs bäst inom ramen för en samlad strategi som anger en övergripande och långsiktig inriktning för politiken, men också

avgränsar den i realistiska och uppföljningsbara mål och prioriteringar för verksamheten. En ny strategi för integrationspolitiken för innevarande mandatperiod ska tas fram.

Områden som är särskilt viktiga att belysa, där det kan finnas behov av förnyade eller förtydligade inriktningar och insatser som påverkar integrationen, är hur arbetskraftsdeltagandet bland utrikes födda kan öka, hur efterfrågan på arbetskraft kan stimuleras och vilka insatser i övrigt som är relevanta för att påskynda arbetsmarknadsetableringen. Utgångspunkten är, liksom för den tidigare strategin, att målen för integrationspolitiken i huvudsak ska uppnås genom generella insatser. Kompletterande insatser ska baseras på individuella behov och förutsättningar, inte på att en person är född i ett annat land. Riktade åtgärder gentemot utrikes födda bör inte förekomma annat än under den första tiden i landet. Regeringen återkommer till riksdagen med en redovisning av strategin i samband med förslag till budgetproposition för 2013.

Nyanländas etablering

Det grundläggande syftet med etableringsreformen är att nyanlända ska etablera sig snabbt i arbets- och samhällslivet. En bärande tanke är att skifta fokus från omhändertagande till ansvarstagande. Varje nyanländ ska utifrån sina egna förutsättningar få professionellt stöd att så snabbt som möjligt såväl lära sig svenska, komma i arbete och klara sin försörjning som få kännedom om de rättigheter och skyldigheter som gäller i Sverige. En snabbare etablering ska bli verklighet genom att både nyanlända kvinnor och män får starkare incitament för att aktivt delta i etableringsinsatser. Ett led i denna inriktning är att Arbetsförmedlingen har ett samordnade ansvar för etableringen. Redan nu kan regeringen konstatera att Arbetsförmedlingen kommer in i ett tidigt skede. Det innebär att trycket på kommunerna att tidigt tillhandahålla förskoleplatser och undervisning i svenska ökar. Tidigare utvärderingar av kommunernas introduktion visar att ungefär hälften av dem som deltog i introduktionen inte hade någon kontakt alls med arbetsmarknaden det första året. Regeringen ser därför positivt på den utveckling som redovisats hittills.

Utformningen av etableringsreformen, med Arbetsförmedlingen som samordnande myndig-

het, medför att etableringsprocessen nu blivit mer transparent. Brister som tidigare inte synliggjordes kommer nu upp till ytan och tydliggörs på nationell nivå. Berörda myndigheter kan tillsammans utveckla och åtgärda eventuella problem och ge regeringen underlag om utvecklingen. Regeringen får därmed bättre kunskaper och större möjligheter att fatta väl underbyggda beslut vad gäller styrning, ledning och utformning av verksamheten. Regeringen avser vidare att under 2012 genomföra förändringar i etableringsreformen. Hittills har etableringsersättningen minskat i motsvarande omfattning som arbetsinsatsen ökat inom den nyanländes etableringsplan. För att minska marginaleffekterna vid arbete inom etableringsplanen ska etableringsersättningen inte påverkas av storleken på arbetsinkomsten.

Urbant utvecklingsarbete

Det urbana utvecklingsarbetet går in i en ny fas i och med att förordningen (2008:348) om urbant utvecklingsarbete upphör vid årsskiftet, liksom de lokala utvecklingsavtalen. Utvecklingsarbetet inriktas nu på utvärdering, kunskapsinhämtning, kunskapsutbyte och kunskapspridning, t.ex. genom att seminarier och konferenser anordnas där centrala ämnen kan diskuteras och analyseras. Kommuner med stadsdelar som präglas av låg förvärvsfrekvens, högt uttag av försörjningsstöd och låg behörighet till gymnasiet ska kunna erhålla kunskapsstöd och statistik om utvecklingen från bland annat Statistiska centralbyrån och Brottsförebyggande rådet. I den kommande integrationspolitiska strategin ska även situationen i utsatta stadsdelar beaktas.

Inom ett stort antal politikområden sker också olika insatser som kan bidra till resultatförbättringar i de stadsdelar som omfattas av utbrett utanförskap, inte minst genom den generella politiken. Arbetsförmedlingens och även Försäkringskassans uppdrag att prioritera de individer som står längst bort från arbetsmarknaden gör att den verksamhet de bedriver spelar stor roll också för utvecklingen i de stadsdelar som berörs. Ett extra stöd till personer som behöver hjälp för att komma i arbete finns också i de så kallade nystartskontoren som bedrivs i några av landets kommuner i syfte att öka företaget på platser där många står utanför arbetsmarknaden.

En särskild satsning görs på ett antal grundskolor i stadsdelar med omfattande utanförskap. Satsningen består av tillfälliga ekonomiska incitament för skolor att förbättra sina resultat och regeringen avser att avsätta 20 miljoner kronor per år 2012–2014 (se utgiftsområde 16 Utbildning).

Som ett led i att fortsätta arbetet med att minska utanförskapet har regeringen också beslutat att tillsätta en särskild utredare (dir. 2011:18) med uppdrag att se över möjligheten att införa ett system med skattelättnader för företag i stadsdelar med utbrett utanförskap, så kallade nystartszoner. Uppdraget ska ses som en del i regeringens pågående arbete med att förbättra integrationen på arbetsmarknaden. Av direktivet framgår att utredningen ska samordna sitt arbete med det urbana utvecklingsarbetet. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 augusti 2012.

Rikspolisstyrelsen har fått i uppdrag att inrätta sociala insatsgrupper m.m. för unga som riskerar att bli kriminella. En pilotverksamhet har initierats och ska bedrivas i tolv kommuner och inriktas på unga i åldern 15–25 år. Polisen fortsätter också sin satsning på lokala poliskontor för att öka synligheten, tryggheten, förebygga brott och stärka förtroendet för polisens verksamhet i stadsdelarna. Polisens samverkan med kommunerna är också betydelsefull. Strategiska samverkansöverenskommelser finns i dag i de flesta kommuner. Överenskommelserna ligger bland annat till grund för de konkreta åtgärder som vidtas i de stadsdelar där otryggheten är särskilt utbredd (se utgiftsområde 4 Rättsväsendet).

Vidare har regeringen, inom ramen för politiken för civila samhället, infört ett särskilt stöd för att organisationer ska kunna arbeta med engagemangsguider och andra metoder av uppökande karaktär i stadsdelar där organisationsgraden är låg (se utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid).

Delegationen för hållbara städer (dir. 2011:29) har fått ett förnyat uppdrag till och med 2012. Enligt direktivet har delegationen bl.a. i uppdrag att stärka den sociala dimensionen i hållbar utveckling. Arbetet ska samordnas med det urbana utvecklingsarbetet där det är relevant. Delegationen utgör också en arena för kunskapsutveckling och kunskaps-spridning (se utgiftsområde 20 Allmän natur- och miljövård).

3.6 Budgetförslag

3.6.1 1:1 Integrationsåtgärder

Tabell 3.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2010	Utfall	31 895	Anslags-sparande	21 628
2011	Anslag	128 405 ¹	Utgifts-prognos	69 520
2012	Förslag	130 905		
2013	Beräknat	125 905		
2014	Beräknat	125 905		
2015	Beräknat	123 405		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FIU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för åtgärder som stimulerar integrationsprocesserna i samhället och för uppföljning och utvärdering av integrationen.

Regeringens överväganden

Lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom svenskundervisning för invandrare, som syftar till att få fler nyanlända invandrare att snabbare lära sig svenska och därmed förbättra sina möjligheter att få ett arbete, trädde i kraft den 1 september 2010. Lagen gäller för personer som första gången folkbokfördes i en kommun den 1 juli 2010 eller senare.

Under 2009–2010 har en försöksverksamhet pågått i 13 kommuner. Utbetalning av sfi-bonus inom försöksverksamheten har skett under 2010 och 2011. För försöksverksamheten har 19 miljoner kronor anvisats för 2011.

För sfi-bonus är kostnaden från och med 2011 beräknad till totalt 100 miljoner kronor. Prognoser för 2011 pekar dock på ett lägre utfall, vilket dels beror på att det inte blir helårseffekt under 2011, dels på att återsökandet varit lägre än förväntat till och med juni 2011. Först från 2012 och framåt beräknas verksamheten med sfi-bonus nå full effekt.

För 2013 och framåt finns beräknade 100 miljoner kronor för ändamålet på anslaget 1:2 *Kommunersättning vid flyktmottagande*. Dessa medel omförs till anslaget 1:1 *Integrationsåtgärder*.

Reformen om nyanländas etablering har bedömts innebära ett ökat behov av tolktjänster och ett utökat tolkregister. 500 000 kronor har

avsatts för detta ändamål under 2011 och anvisats i Vårändringsbudget 2011. För 2012 och framåt beräknas motsvarande behov finnas. Finansiering har skett genom att anslaget 1:2 *Kommunersättningar vid flyktmottagande minskats med* motsvarande belopp från och med 2011.

Anslaget tillförs vidare 2,5 miljoner kronor 2012–2014 för att förstärka möjligheterna att bygga upp integrationspolitiken och det urbana utvecklingsarbetet på en solid bas av kunskap med stöd av svensk och internationell forskning.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 130 905 000 kronor för 2012.

Tabell 3.17 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:1 Integrationsåtgärder

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	127 905	127 905	127 905	127 905
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	3 000	-2 000	-2 000	-4 500
Förslag/beräknat anslag	130 905	125 905	125 905	123 405

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

3.6.2 1:2 Kommunersättningar vid flyktmottagande

Tabell 3.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2010	Utfall	4 515 543	144 177	
2011	Anslag	5 040 283 ¹		5 001 158
2012	Förslag	4 755 417		
2013	Beräknat	4 912 243		
2014	Beräknat	5 502 893		
2015	Beräknat	5 590 785		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för statlig ersättning till kommuner och landsting för kostnader i samband med mottagandet av vissa nyanlända invandrare. Ersättning utgår enligt förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktmottagande och förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar. För mottagna under åren 2007–2010 lämnas under vissa villkor en extra ersättning per mottagen person.

Regeringens överväganden

I budgetpropositionen för 2011 redovisades de förändringar i systemet för statlig ersättning för flyktmottagandet som föranletts av reformen om nyanländas etablering. Förändringarna innebär att schablonersättningen som utbetalas enligt förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktmottagande fasas ut under 2012 och från och med 2013 utbetalas schablonersättning enbart enligt förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar. Anslagsnivån är inte möjlig att jämföra med 2010 och bakåt på grund av förändringarna. I budgetpropositionen för 2011 framgår även överföringar till andra utgiftsområden och anslag i samband med reformen.

Utgifterna för mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar under 18 år utan vårdnadshavare (ensamkommande barn) med uppehållstillstånd svarar i princip för utgiftsökningen på anslaget under 2011 och åren framåt jämfört med beräkningar i budgetpropositionen för 2011. Orsakerna till de ökande utgifterna ligger framförallt i antalet ensamkommande barn med uppehållstillstånd som Migrationsverket betalar ut ersättning för.

Antalet asylsökande ensamkommande barn har ökat från 816 till 2 393 under perioden 2006–2010, dvs. med i stort sett 300 procent. I prognoser för 2011 och åren framåt beräknas antalet asylsökande ensamkommande barn till 2 400 per år. Av dessa förväntas cirka 85 procent få uppehållstillstånd. Utöver att antalet ensamkommande barn ökat, ökar också ersättningen till kommunerna. Detta beror på att kommunerna numera har rätt till ersättning för ensamkommande barn t.o.m. 21 års ålder och att kostnaderna för familjehemsvård m.m. har blivit dyrare.

Under 2010 utbetalades ersättning för 1 882 ensamkommande barn. Till och med maj 2011 är motsvarande siffra 2 658. Enligt den prognos som lämnades i augusti beräknas att ersättning kommer att betalas ut för 5 310 ensamkommande barn under 2011 och att antalet ackumuleras årligen med ca 1 000 fram till 2015. Den åldersgrupp som beräknas öka mest i antal är 18–21 år.

Utgiftsutvecklingen för mottagandet av ensamkommande barn får effekt för hela anslaget. Anslagsbehovet för 2012 beräknas till cirka 4,8 miljarder kronor, vilket är en ökning

med ca en miljard kronor jämfört med beräknat i budgetpropositionen för 2011.

Medel om 40 miljoner kronor för samhällsorientering för en utökad målgrupp tillfälligt anslaget i avvaktan på en proposition om samhällsorientering för en utökad målgrupp, som dock kommer att bli mindre än förslaget i utredningen om samhällsorientering för nyanlända utanför flyktningmottagandet (SOU 2010:37). I ett senare skede bör medel för detta överföras till utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 4 755 417 000 kronor för 2012.

Tabell 3.19 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:2 Kommunersättningar vid flyktningmottagande

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	4 510 283	4 510 283	4 510 283	4 510 283
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-959 819	-1 144 319	-1 144 319	-1 144 319
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar	226 757	-56 083	46 408	174 699
Volymer	1 047 696	1 636 862	2 125 021	813 777
Överföring till/från andra anslag	-81 000	-81 000	-81 000	-81 000
Övrigt	11 500	46 500	46 500	1 317 345
Förslag/beräknat anslag	4 755 417	4 912 243	5 502 893	5 590 785

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

3.6.3 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

Tabell 3.20 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2010	Utfall	102	Anslags-sparande	6 898
2011	Anslag	521 536 ¹	Utgifts-prognos	231 000
2012	Förslag	997 000		
2013	Beräknat	1 427 000		
2014	Beräknat	1 440 000		
2015	Beräknat	1 387 000		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för utbetalning av ersättning enligt förordningen (2010:407) om ersättning till vissa nyanlända invandrare.

Regeringens överväganden

Utfallet under 2011 beräknas bli mindre jämfört med anvisat anslag p.g.a. ett lägre inflöde av nyanlända till Arbetsförmedlingen hittills under året än förväntat. Även för tilläggsersättningarna Etableringstillägg och Bostadsersättning beräknas ett lägre utfall än tidigare. Kostnaderna för de två senare ersättningarna är dock fortfarande svårbedömda då de påverkas av de nyanländas boendeform och familjebild. Detta ger även konsekvenser för 2012 och anslagsbehovet kan beräknas till knappt en miljard kronor, vilket är ca 100 miljoner kronor mindre jämfört med beräknad nivå i budgetpropositionen för 2011.

Regeringen bedömer att det inte föreligger behov av ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 997 000 000 kronor för 2012.

Tabell 3.21 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	521 536	521 536	521 536	521 536
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	641 000	641 000	641 000	641 000
Volymer	-165 536	264 464	277 464	224 464
Förslag/beräknat anslag	997 000	1 427 000	1 440 000	1 387 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

3.6.4 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare

Anslaget används för utbetalning av ersättning till etableringslotsar och för Arbetsförmedlingens kostnader för program och övriga insatser för vissa nyanlända invandrare.

Tabell 3.22 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2010	Utfall		Anslags- sparande	10 000
2011	Anslag	474 700	¹ Utgifts- prognos	273 000
2012	Förslag	900 000		
2013	Beräknat	1 269 000		
2014	Beräknat	1 283 000		
2015	Beräknat	1 214 000		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 520 000 000 kronor under 2013 och 2014.

Skälen för regeringens förslag: Verksamheten med etableringslotsar omfattar fleråriga åtaganden för etableringslotsarna och medför utgifter för kommande budgetår.

Tabell 3.23 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014
Ingående åtaganden	–	582	387 000	–	–
Nya åtaganden	582	386 800	371 000	–	–
Infriade åtaganden	–	- 382	- 250 000	- 362 000	- 146 000
Utestående åtaganden	582	387 000	508 000	–	–
Erhållet/förslaget bemyndigande	60 000	700 000	520 000	–	–

Regeringens överväganden

Ekonomiskt utfall för anslaget har pekat på att anslaget inte kommer att förbrukas under 2011. Orsak till detta är att de nyanlända inte valt en etableringslots i den utsträckning som förväntats och främst att tolkkostnader blivit lägre än beräknat i samband med insatserna. För 2012 beräknas ett anslagsbehov på 900 miljoner kronor vilket är oförändrat jämfört med beräknat i budgetpropositionen för 2011.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 900 000 000 kronor för 2012.

Tabell 3.24 Härlledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	474 700	474 700	474 700	474 700
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	238 000	346 000	346 000	346 000
Volym	187 300	448 300	462 300	393 300
Förslag/ beräknat anslag	900 000	1 269 000	1 283 000	1 214 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande

3.6.5 1:5 Hemutrustningslån

Tabell 3.25 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2010		3 097	10 864
2011	Anslag	8 519 ¹	3 892
2012	Förslag	1 208 519	
2013	Beräknat	87 519	
2014	Beräknat	90 519	
2015	Beräknat	91 519	

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget har använts för att finansiera räntekostnader för upplåningen av medel för lån till hemutrustning. Omfattningen av låneverksamheten bestäms främst av antalet kommunmottagna nyanlända och i vilken utsträckning de väljer att ta lån. Underskottet i verksamheten – i huvudsak låneförluster och bristande inbetalningar av räntor och amorteringar – har finansierats via anslaget.

Regeringens överväganden

Övergång från lånefinansiering till anslagsfinansiering

Regeringens förslag: Från och med 2012 finansieras hemutrustningslån genom anslag på statens budget i stället för genom upplåning i Riksgäldskontoret.

Skälen för regeringens förslag: Enligt den nya budgetlagen (2011:203) som trädde i kraft den 1 april 2011 anges i 7 kap. 3 § att utlåning där den förväntade förlusten är låg får finansieras med lån i Riksgäldskontoret. Hemutrustningslånen följer inte principen om låg förväntad förlust och den fortsatta finansieringsformen bör därför vara anslagsfinansiering. Övergång till anslagsfinansiering innebär samtidigt att räntor som inbetalas av låntagare ska redovisas mot inkomsttitel i stället för som nu mot anslag, vilket innebär att bruttoprincipen enligt budgetlagen tillämpas för inbetalda räntor.

Nuvarande anslag är på 9 miljoner kronor. Den totala utlåningen under 2010 var 78,7 miljoner kronor. Enligt prognoser i augusti 2011 beräknas nyutlåningen under 2012 till cirka 90 miljoner kronor. Anslaget för hemutrustningslån bör tillföras medel som motsvarar årlig utbetalning av nyupptagna lån.

Samtliga lån, dvs. både utestående och nya, bör hanteras enligt samma princip. Det får till följd att anslagsmedel behöver avsättas under 2012 för att amortera de nuvarande lånen hos Riksgäldskontoret. Medel behöver tillföras som motsvarar skulden vid samma tillfälle som övergången till anslagsfinansiering sker och beräknas då uppgå till cirka 1,1 miljarder kronor.

Föreskrifter om lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar

Regeringens förslag: Föreskrifter om lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar ska inte underställas riksdagen.

Skälen för regeringens förslag: Förordningen (1990:1361) om lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar innehåller

gynnande föreskrifter för enskilda. Det är normalt regeringen som beslutar föreskrifter av detta slag. Regeringen har dock tidigare valt att presentera förslag som rör hemutrustningslån i propositioner till riksdagen. Detta har i praktiken inneburit att regeringen har bundit sig till att även fortsättningsvis underställa riksdagen förslag om i vart fall större förändringar av bestämmelserna om hemutrustningslån. På samma sätt som på andra områden kan det dock snabbt uppstå behov av att anpassa bestämmelserna om hemutrustningslån till ändrade förhållanden. För att undvika den risk för fördröjning som det innebär att underställa riksdagen ändringarna för beslut anser regeringen att det fortsättningsvis bör vara en uppgift för regeringen att besluta om föreskrifter som rör hemutrustningslån. Förslaget påverkar inte ramen för utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 1 208 519 000 kronor för 2012.

Tabell 3.26 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:5 Hemutrustningslån

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	8 519	8 519	8 519	8 519
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	1 200 000	79 000	82 000	83 000
Förslag/ beräknat anslag	1 208 519	87 519	90 519	91 519

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

3.6.6 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare

Tabell 3.27 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2010	Utfall	8 448		34 189
2011	Anslag	24 000 ¹	Utgifts-prognos	16 420
2012	Förslag	20 000		
2013	Beräknat	20 000		
2014	Beräknat	23 000		
2015	Beräknat	23 000		

¹ Inklusivt ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för utbetalningar till projekt som beviljas medel inom ramen för Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare inom EU:s ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar (Integrationsfonden). Projekten ska syfta till att förbättra systemen för mottagning och integration av tredjelandsmedborgare i Sverige. Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) är ansvarig myndighet för fonden.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 1:6 *Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 62 000 000 kronor under 2013 och 2014.

Skälen för regeringens förslag: Verksamheten inom EU:s integrationsfond omfattar fleråriga projekt som medför utgifter kommande budgetår.

Tabell 3.28 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2010 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014
Ingående åtaganden	–	23 431	46 060	–	–
Nya åtaganden	–	39 628	36 358	–	–
Infriade åtaganden	–	- 16 999	- 24 478	- 32 076	- 25 864
Utestående åtaganden	–	46 060	57 940	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	–	47 500	62 000	–	–

¹ Bemyndigande har inte lämnats för 2010

Regeringens överväganden

Anslagsbehovet motsvarar vad som faktiskt beräknas utbetalas under respektive år. Inbetalningar från Europeiska kommissionen motsvarar EU:s finansiering av projekten och redovisas under inkomsttitel 6911 Övriga bidrag från EU.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 20 000 000 kronor för 2012.

Tabell 3.29 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	24 000	24 000	24 000	24 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut		-3 000	-3 000	-3 000
Övrigt	-4 000	-1 000	2 000	2 000
Förslag/ beräknat anslag	20 000	20 000	23 000	23 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

4 Diskriminering

4.1 Omfattning

Området omfattar åtgärder för att förebygga diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. I området ingår myndigheterna Diskrimineringsombudsmannen (DO) och Nämnden mot diskriminering.

Vidare ingår insatser mot diskriminering, rasism, homofobi och liknande former av intolerans. Utöver insatser mot diskriminering redovisas generella insatser som rör kön, etnisk tillhörighet eller funktionshinder även under

avsnitten Integration och Jämställdhet inom detta utgiftsområde samt under avsnittet Funktionshinderspolitik i utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

4.2 Utgiftsutveckling

År 2012 beräknas utgifterna inom området öka med 1,5 miljoner kronor jämfört med 2011 då anslaget 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m. tillförs medel för kunskapshöjande insatser för barn och ungdomar om främlingsfientlighet och liknande former av intolerans.

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom området Diskriminering

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	91	94	92	94	96	98	101
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	27	27	26	28	18	18	17
Totalt för området Diskriminering	118	120	118	123	115	117	118

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

4.3 Mål

Målet för regeringens politik mot diskriminering är (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:115):

- Ett samhälle fritt från diskriminering.

Regeringens politik mot diskriminering är inriktad på att:

- minska diskrimineringen och främja lika rättigheter i samhället oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder,
- det ska finnas god kunskap om förekomst och omfattning av diskriminering i samhället och om mekanismer bakom diskriminering,
- arbetsgivare ska ha kunskap om diskrimineringslagstiftningen och ska arbeta för att förebygga diskriminering, och
- skapa förutsättningar för arbetet mot rasism och liknande former av intolerans.

4.4 Resultatredovisning

Resultaten inom diskrimineringsområdet redovisas utifrån de fyra ovanstående inriktningar som regeringens arbete mot diskriminering utgår från. Diskrimineringsombudsmannens resultat redovisas separat.

4.4.1 Resultat av insatser inom området

Minska diskrimineringen och främja lika rättigheter och möjligheter

Lagstiftningsarbete

En effektiv och heltäckande lagstiftning är en nödvändig förutsättning för att vi i Sverige ska kunna uppnå målet om ett samhälle fritt från diskriminering. Regeringen har genom diskrimineringslagen (2008:567) som omfattar fler diskrimineringsgrunder och fler samhällsområden, samt genom inrättandet av en ny myndighet, Diskrimineringsombudsmannen, skapat förutsättningar för att diskrimineringen i samhället ska bekämpas mer effektivt.

Det rättsliga skyddet mot diskriminering på individnivå har därmed stärkts. Det pågår fortsatt arbete för att dels säkerställa skydd oavsett diskrimineringsgrund, dels tillse att lagstiftningen är så effektiv och heltäckande som möjligt. Det gäller t.ex. frågan om ett utvidgat skydd mot diskriminering på grund av ålder. Ett förslag om bristande tillgänglighet för personer med funktionshinder som en form av diskriminering har remitterats och frågan bereds nu inom Regeringskansliet.

Andra insatser för att minska diskrimineringen och främja lika rättigheter och möjligheter

Med stöd av förordningen (2002:989) om statligt stöd för verksamhet som förebygger och motverkar diskriminering, fördelade Ungdomsstyrelsen drygt 10 miljoner kronor till 16 lokala verksamheter mot diskriminering (s.k. antidiskrimineringsbyråer) under 2010. Antalet bidragssökande organisationer var 35. Enligt DO och tidigare utvärderingar fyller dessa verksamheter en viktig funktion i samhället, bl.a. genom sitt arbete med råd och stöd om diskrimineringslagstiftningen på lokal nivå. Därutöver har tale-rätten för enskilda organisationer som infördes genom diskrimineringslagen (2008:567) använts av två antidiskrimineringsbyråer.

Ett antal statliga myndigheter har sedan ett par år tillbaka arbetat med antidiskrimineringsstrategier som tar sikte på att motverka diskriminering, både internt och externt i sin verksamhet. Exempelvis har länsstyrelserna utarbetat en handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter som ska genomföras 2010–2012.

Inom EU genomförs insatser som även de syftar till att minska diskrimineringen och främja lika rättigheter. Europeiska kommissionen presenterade år 2008 ett förslag om nytt EU-direktiv om genomförande av principen om likabehandling av personer oavsett religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Grunderna kön, ras eller etniskt ursprung har i nu gällande EU-lagstiftning ett mer långtgående skydd. Syftet är att säkerställa samma nivå av skydd mot diskriminering oavsett diskrimineringsgrund. Behandling av förslaget pågår inom EU.

I maj 2011 har Sverige vidare lämnat sin fjärde rapport till Europarådets kommission mot rasism och intolerans (ECRI), som i september 2011 genomfört ett övervakningsbesök i Sverige för att analysera situationen inom detta område och ge rekommendationer.

God kunskap om diskriminering ska finnas i samhället

Att det ska finnas god kunskap om diskrimineringslagen och om hur diskriminering förekommer i samhället är centralt i det förebyggande arbetet mot diskriminering. Såväl aktuell forskning som DO:s rapportering ger stöd för att diskriminering förekommer inom olika samhällsområden. Kunskapen om förekomsten av diskriminering och former av diskriminering har ökat men det är svårt att få en tydlig bild av om diskrimineringen i samhället har ökat eller minskat. DO:s insatser för att förbättra kunskapen om diskriminering i samhället redovisas i avsnitt 4.4.2.

Sveriges Antidiskrimineringsbyråer har i samarbete med Svenska Röda Korset, Centrum mot rasism och Rörelsefolkhögskolornas Intresseorganisation bedrivit projektet Agera – utan att diskriminera. Projektet som pågick mellan december 2009 och november 2010 finansierades till stor del av Europeiska kommissionens program PROGRESS som syftar till att stödja medlemsstaternas antidiskrimineringsarbete. Projektet syftade till att öka kunskapen om hur det går att förebygga och motverka diskriminering, samt att öka kunskapen kring hur diskriminering ser ut i Sverige i dag.

Förebygga diskriminering i arbetslivet

Diskrimineringsombudsmannen har i uppgift att inom sitt verksamhetsområde bl.a. informera, utbilda, överlägga och ha andra kontakter med myndigheter och företag. DO har därför vidtagit åtgärder för att öka kunskapen om diskrimineringslagens bestämmelser om aktiva åtgärder hos arbetsgivare. Åtgärderna redovisas närmare nedan i avsnitt 4.4.2.

På uppdrag av Regeringskansliet redovisades under 2010 en förstudie om domar i diskrimineringsmål 1999–2009 hos Arbetsdomstolen och de allmänna domstolarna. Syftet med studien var att analysera domar i diskrimineringsmål i Arbetsdomstolen och de allmänna domstolarna för att ge en bild av de eventuella skillnader som kan finnas bland annat vad gäller utgången i målen och – om möjligt – förklara dessa skillnader. Även om förstudien avser domar under en tioårsperiod är materialet begränsat och det går enligt rapporten inte att dra alltför långtgående

slutsatser enbart till följd av de resultat som framkommit. Enligt förstudien visar genomgången på mycket påtagliga skillnader mellan diskrimineringsmål som förts i Arbetsdomstolen respektive de allmänna domstolarna. Enligt resultaten i förstudien gäller det främst möjligheten att vinna bifall med en sådan talan, men också hur den s.k. bevisbörderegeln redovisas och tillämpas av domstolarna.

Skapa förutsättningar för arbetet mot rasism och liknande former av intolerans

Insatser mot rasism och liknande former av intolerans

Regeringen anser att det är angeläget att ta ett samlat grepp om arbetet mot främlingsfientlighet och liknande former av intolerans. Regeringen har därför tillsatt en utredning i syfte att få en samlad bild av den kunskap som finns om främlingsfientlighet och liknande former av intolerans och för att kunna identifiera brister som bör åtgärdas i det fortsatta arbetet. Regeringen har dessutom givit Forum för levande historia i uppdrag att genomföra en kartläggning av antisemitism och islamofobi. Forum för levande historia har nyligen redovisat uppdraget genom en sammanställning av den kunskap som finns om förekomsten av antisemitiska och islamofobiska föreställningar i Sverige och om de judiska och muslimska gruppernas utsatthet och benägenhet att tillvarata sina rättigheter.

Under 2010 fördelade Ungdomsstyrelsen drygt 7,6 miljoner kronor enligt förordningen (2008:62) om statsbidrag till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans. Av de 79 organisationer som ansökte bidrag beviljades 18 organisationer statsbidrag. Bidragen beviljades både till små och stora organisationer med stor geografisk spridning. Stödet fördelades mellan samtliga insatsområden som förordningen benämner: rasism, afrofofi, islamofobi, antiziganism, antisemitism, homofobi eller en kombination av dessa. Enligt Ungdomsstyrelsen kan dessa verksamheter bidra till att öka medvetenheten och kunskapen om hur man kan arbeta mot rasism och liknande former av intolerans i samhället eftersom olika aktörer som kommuner och skolor efterfrågar detta.

Insatser för att stärka homo- och bisexuellas samt transpersoners rättigheter

På nationell nivå har regeringen vidtagit flera åtgärder för att stärka lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning och könsöverskridande identitet eller uttryck. Bland annat har homo- och bisexuella samt transpersoners rättigheter och möjligheter uppmärksammats i uppdrag till olika myndigheter, t.ex. Ungdomsstyrelsen. Genom reformeringen av regeringsformen har skyddet mot diskriminering i 2 kap. 12 § regeringsformen utvidgats till att även avse sexuell läggning. Lag eller annan föreskrift får inte innebära att någon missgynnas med hänsyn till sexuell läggning.

Under 2010 fördelade Ungdomsstyrelsen drygt 6,3 miljoner kronor enligt förordningen (2008:349) om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck. Antalet bidragssökande organisationer var nio. Av dessa beviljades fem organisationer stöd enligt förordningen. Bidragsstödet har medverkat till att fler homo- och bisexuella samt transpersoner fått möjlighet att delta i organisationslivet, vilket förstärkt dessa personers rättigheter.

Under 2010 antog Europarådets ministerkommitté en rekommendation om åtgärder för att motverka diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet. Rekommendationen antogs i mars 2010. Under 2013 ska Europarådets medlemsländer, däribland Sverige, rapportera hur rekommendationen genomförts nationellt.

4.4.2 Resultat av insatser hos Diskrimineringsombudsmannen

Anmälningar om diskriminering

Diskrimineringsombudsmannens tillsynsarbete har vidareutvecklats under 2010. Arbetet med gemensamma kriterier för handläggningen och metoder för systematiska genomgångar av individärenden för att uppnå enhetlighet i handläggning inom myndigheten påbörjades under 2010 och avslutas under 2011. Mål för handläggningstider har tagits fram, liksom kriterier för att prioritera ärenden.

Under 2010 kom det in 2 614 anmälningar, vilket är en ökning med tre procent jämfört med 2009. DO har under det gångna året prioriterat

handläggning av individanmälningar, som också återspeglas i att den utgående balansen för 2010 har minskat. Av nedlagd arbetstid inom tillsynsverksamheten rörde 82 procent individanmälningar, vilket var en medveten prioritering för att komma till rätta med de problem som fanns avseende handläggning av individanmälningar. Vid årsskiftet 2010/11 fanns det endast sex öppna ärenden från de gamla ombudsmännen, förutom de som ligger i domstol.

Den genomsnittliga handläggningstiden per ärende ökade från 104 dagar under 2009 till 167 dagar under 2010. Enligt DO beror de långa handläggningstiderna bl.a. på det stora antal ärenden som överfördes från de tidigare ombudsmännen till den nya myndigheten, den kraftiga ökning av antalet anmälningar som skedde 2009 jämfört med tidigare år och den utvidgning av det lagstadgade skyddet mot diskriminering som genomförts. Myndigheten har inte lyckats uppfylla det interna målet om hur långa handläggningstiderna får vara (sex månader för ett normalärende och åtta månader för ett mer komplicerat ärende).

Totalt närmare 70 procent av anmälningarna omfattas inte av lagskyddet eller saknar tillräcklig bevisning. Femton domar har meddelats under år 2010, tre av Arbetsdomstolen och tolv av allmän domstol, varav sex har vunnit laga kraft. Därutöver har två domar som meddelades under 2009 vunnit laga kraft under 2010. DO har vunnit ett mål (av tre) i Arbetsdomstolen och fem mål (av de åtta som vunnit laga kraft) i allmän domstol. DO har således haft framgång i sex mål av elva. Under året har DO ingått 38 förlikningar, varav 22 på arbetslivsområdet, tre på utbildningsområdet och 13 på övriga samhällsområden. 2009 ingicks 36 förlikningar som fördelades på i stort sett samma sätt mellan de olika samhällsområdena.

Arbetstagarorganisationerna har i ökad utsträckning tagit sig an ärenden inom arbetslivsområdet, vilket är i linje med DO:s arbete för att arbetsmarknadens parter ska ta ett större ansvar för att motverka och förebygga diskriminering.

Under 2010 har DO väckt talan i domstol i 19 ärenden, varav åtta i Arbetsdomstolen och elva i allmän domstol. I slutet av år 2010 hade DO 43 pågående processer i domstol, sju i Arbetsdomstolen och 36 i olika instanser i allmän domstol.

Diskrimineringsersättningen som sanktion har, sedan den infördes, resulterat i höjda yrkan-

den i DO:s stämningsansökningar samt höjda ersättningar i förlikningar. Förlikningar på som högst 200 000 kronor har ingåtts under året vid diskriminering i arbetslivet, vilket kan jämföras med det tidigare högsta utdömda allmänna skadeståndet om 100 000 kronor.

Aktiva åtgärder

Under 2010 har DO avslutat de ärenden rörande aktiva åtgärder i arbetslivet som var överförda från de tidigare ombudsmännen. DO har därutöver planerat att under 2011 inleda en granskning av landstingens planer för det förebyggande arbetet mot diskriminering. De ärenden som inkommit under året har avslutats för att DO inte kunnat prioritera att inleda en granskning av arbetsgivarnas förebyggande arbete men också för att de brister som påtalats inte har samband med de diskrimineringsgrunder där det finns en skyldighet att vidta aktiva åtgärder.

Mot bakgrund av att handläggningen av enskilda ärenden prioriterats har DO inte initierat några granskningar av aktiva åtgärder inom arbetslivet under 2010. Inom utbildningsområdet har av samma skäl endast ett mindre antal granskningar initierats. Andra insatser av främjande karaktär har gjorts för att stimulera arbetet med aktiva åtgärder.

I början av 2011 tog regeringen beslut om en ändring i DO:s regleringsbrev om att myndigheten särskilt ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits vad gäller tillsynen över aktiva åtgärder.

Information, utbildning och rådgivning

Avseende myndighetens informationsarbete så har DO:s webbplats haft runt 1,2 miljoner besök och cirka 4,4 miljoner sidträffar under 2010. Antalet sidträffar har därmed nästan fördubblats sedan 2009. En bidragande orsak till utvecklingen kan vara den uppmärksamhet som varit i media kring olika fall som DO drivit under året. Även kritiken mot myndigheten under hösten 2010 kan ligga bakom detta. Samtidigt har nedladdningen av material från webbplatsen också ökat.

DO har under året arbetat med att utveckla en utbildningsstrategi som kommer att ligga till grund för myndighetens utbildningsverksamhet 2011 och framåt. Trots att DO:s resurser varit koncentrerade till arbetet med ärendehandläggning har antalet utbildningsinsatser som DO arrangerat eller deltagit i ökat till 211 under 2010 jämfört med 182 under 2009. Sammanlagt har

myndigheten nått över 10 000 personer genom dessa insatser. Utvärderingarna från dessa insatser har visat att målgrupperna är positiva till dem.

Rådgivningsverksamhet vid myndigheten har ökat under 2010. Exempelvis har telefonrådgivningen tagit emot 20 procent fler samtal jämfört med 2009.

4.4.3 Analys och slutsatser

Det finns tecken på att den nya lagstiftningen mot diskriminering har fått ett visst genomslag sedan den trädde i kraft den 1 januari 2009. Fler personer har fått upprättelse genom DO:s försorg och DO har väckt talan i domstol i fler fall än tidigare. De första domarna i mål som omfattas av den nya diskrimineringslagen har meddelats. DO:s insatser och det strategiska arbete mot diskriminering som utförs av myndigheter och de lokala verksamheterna mot diskriminering bidrar till att öka kunskapen om diskriminering i samhället, inte minst bland arbetsgivare.

Regeringen kommer att följa konsekvenserna av sammanslagningen av de olika ombudsmännen men också tillämpningen av diskrimineringslagen.

På internationell nivå har Sverige fortsatt driva på utvecklingen i frågor som rör diskriminering, rasism, homofobi och liknande frågor om intolerans.

4.5 Politikens inriktning

Insatser mot diskriminering

Att skyddas mot diskriminering är en mänsklig rättighet och inte en förhandlingsbar förmån. Förbud mot diskriminering finns inskrivet i ett stort antal konventioner om mänskliga rättigheter. Enligt FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna är alla människor födda fria och lika i värde och rättigheter. Icke-diskrimineringsprincipen är en viktig beståndsdel även när det gäller att säkerställa rättigheter för de nationella minoriteterna.

Regeringen har under senare år stärkt skyddet mot diskriminering. Arbetet med att säkerställa samma skydd oavsett diskrimineringsgrund och att lagstiftningen är så effektiv och heltäckande som möjligt drivs vidare. Det gäller till exempel

frågan om ett utvidgat skydd mot diskriminering på grund av ålder, och förslagen i departementspromemorian Bortom fagert tal – om bristande tillgänglighet för personer med funktionshinder som en form av diskriminering (Ds 2010:20) bereds för närvarande i Regeringskansliet. Det finns även andra frågor som behöver övervägas i det fortsatta arbetet, såsom hur efterlevnaden av bestämmelser om aktiva åtgärder i arbetslivet kan förbättras och de indikationer som finns om påtagliga skillnader mellan utfallet av diskrimineringsmål som förts i Arbetsdomstolen respektive de allmänna domstolarna.

Inom ramen för EU-arbetet fortsätter Sverige att verka för antagandet av ett EU-direktiv som säkerställer att samtliga diskrimineringsgrunder har samma nivå av skydd mot diskriminering.

Det formella skyddet mot diskriminering har därmed stärkts och det pågår arbete för att ytterligare stärka skyddet. Formella rättigheter leder dock inte automatiskt till lika rättigheter i praktiken. För detta krävs åtgärder genom olika insatser och inom olika delar av samhället. Myndigheter, civila samhället och arbetsmarknadens parter bidrar på olika sätt i detta arbete. Diskrimineringsombudsmannen som utövar tillsyn över att diskrimineringslagen efterlevs är central i strävan efter ett samhälle som är fritt från diskriminering. För många individer som upplever diskriminering finns oftast ingen annan möjlighet än att vända sig till Diskrimineringsombudsmannen. Det är viktigt att den diskriminerade inte lider någon rättsförlust, om han eller hon vänder sig till ombudsmannen. Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att säkerställa att DO:s verksamhet bedrivs rättssäkert och effektivt. Regeringen kommer att noga följa utvecklingen.

Insatser mot främlingsfientlighet och liknande former av intolerans

Främlingsfientliga och andra uppfattningar och värderingar som står i strid med principen om alla människors lika värde, utgör ytterst en utmaning mot hela den värdegrund som bär upp en demokrati. Särskilt oroande är förekomsten av antisemitiska och islamofobiska föreställningar i Sverige, inte minst bland ungdomar. Erfarenheterna visar att arbetet för tolerans, humanitet och öppenhet ständigt måste pågå. Det saknas i dag en överblick över pågående arbete mot främlingsfientlighet och liknande former av intolerans. Det saknas också ett

systematiskt sätt att samla och sprida kunskaper och erfarenheter av projekt och åtgärder som varit framgångsrika inom olika samhällsområden. Detta gäller även forskningsresultat i sammanhanget, som inte alltid får en sådan spridning att de kommer till praktisk användning. Det saknas också kunskap om faktorer som kan bidra till framväxten av främlingsfientliga attityder. Det är därför angeläget att intensifiera detta arbete. Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att få fram den kunskap och det underlag som behövs för regeringens fortsatta ställningstaganden om behovet av ytterligare åtgärder på området.

En treårig satsning för kunskapshöjande insatser för barn och ungdomar om främlingsfientlighet och liknande former av intolerans kommer att genomföras under perioden 2012–2014. Kunskaperna och medvetenheten om främlingsfientlighet och liknande former av intolerans kan förstärkas och fördjupas genom olika åtgärder. Skolan utgör en nyckelinstitution i det långsiktiga främjandet av tolerans och öppenhet. Det kan därför behövas särskilda riktade åtgärder mot skolan. Även aktiva insatser från folkrörelser och frivilligorganisationer av olika slag är oundgängliga i arbetet mot främlingsfientlighet och andra former av intolerans. Regeringen kommer fortsätta att diskutera frågor om främlingsfientlighet och andra former av intolerans med det civila samhället för att tillvarata den erfarenhet och sakkunskap som finns hos frivilligorganisationer. Det bör också övervägas om åtgärder behöver vidtas för att främja och utveckla frivilligorganisationernas arbete och skapa förutsättningar för kontinuitet i deras verksamhet mot olika former av intolerans, såsom antisemitism och islamofobi.

Insatser för att stärka homo- och bisexuella samt transpersoners rättigheter

Homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt-personer) drabbas fortfarande av diskriminering och andra kränkningar i det svenska samhället. Detta är oacceptabelt och arbetet för lika rättigheter och möjligheter för hbt-personer är därför en viktig fråga för regeringen. Regeringen avser att intensifiera arbetet med att främja lika rättigheter och möjligheter för homosexuella, bisexuella och personer med könsöverskridande identitet eller uttryck.

Den 17 juni 2011 antogs en resolution i FN:s råd för mänskliga rättigheter som uttrycker stor

oro för våld mot och diskriminering av homosexuella, bisexuella och transpersoner. Händelsen är unik, eftersom det är första gången som en resolution om hbt-frågor antas i FN. Det var också ett stort framsteg när Europarådets medlemsländer den 31 mars 2010 för första gången enades om en rekommendation som ger uttryckligt skydd mot diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. Sverige intog en ledande position i arbetet med rekommendationen dels i framtagandet av själva rekommendationstexten, dels vid förhandlingarna, och bidrar till finansieringen av Europarådets uppföljning av rekommendationen. Det är därför viktigt att analysera och beakta dessa rekommendationer i det fortsatta arbetet med att identifiera och åtgärda brister inom området.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 2:1 Diskrimineringsombudsmannen

Tabell 4.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2010	Utfall	90 660		2 138
2011	Anslag	93 500 ¹	Utgifts-prognos	91 543
2012	Förslag	94 455		
2013	Beräknat	96 355 ²		
2014	Beräknat	98 227 ³		
2015	Beräknat	100 792 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 94 455 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 94 324 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 94 323 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för Diskrimineringsombudsmannens förvaltningskostnader. Från anslaget finansieras också Nämnden mot diskriminering.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 94 455 000 kronor för 2012.

Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 2:1 Diskrimineringsombudsmannen

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	93 500	93 500	93 500	93 500
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	955	2 855	4 864	7 433
Övrigt	0	0	-137	-141
Förslag/ beräknat anslag	94 455	96 355	98 227	100 792

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

4.6.2 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.

Tabell 4.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2010	Utfall	27 326		1
2011	Anslag	26 918 ¹	Utgifts-prognos	26 355
2012	Förslag	28 318		
2013	Beräknat	18 370 ²		
2014	Beräknat	18 421 ³		
2015	Beräknat	16 921 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för insatser mot diskriminering, rasism, homofobi och liknande former av intolerans. Anslaget används också för stöd till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck samt för stöd till verksamheter som förebygger och motverkar diskriminering.

Regeringens överväganden

Anslaget ökas med 1,5 miljoner kronor under 2012–2014 för att finansiera kunskapshöjande insatser för barn och ungdomar om främlingsfientlighet och liknande former av intolerans.

För att finansiera uppföljning av Europarådets rekommendation om åtgärder för att motverka diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet föreslår regeringen att anslaget 2:2 *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.* minskas med 100 000 kronor under 2012. Vidare ökas anslaget 1:2 *Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet* inom utgiftsområde 5 med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 28 318 000 kronor för 2011.

Tabell 4.5 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	26 918	26 918	26 918	26 918
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	1 500	-8 500	-8 500	-10 000
Överföring till/från andra anslag	-100	-48	3	3
Förslag/beräknat anslag	28 318	18 370	18 421	16 921

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

5 Jämställdhet

5.1 Omfattning

Området omfattar åtgärder för ökad jämställdhet. Insatser som rör diskriminering på grund av kön redovisas under området Diskriminering inom detta utgiftsområde. Jämställdhetspolitiken är sektorsövergripande. Övriga insatser på jämställdhetsområdet redovisas därför inom berörda utgiftsområden.

5.2 Utgiftsutveckling

Under perioden 2011–2014 har regeringen bemyndigats av riksdagen att ingå ekonomiska åtagande avseende särskilda jämställdhetsåtgärder på högst 240 miljoner kronor per år. Från 2012 flyttas de verksamheter som avser en utvecklad jämställdhetsstatistik vid Statistiska centralbyrån (SCB) och som finansieras från anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet till utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning. Detta innebär att utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning ökar med 1 miljon kronor och att utgiftsområde 13 minskar med motsvarande belopp.

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom område Jämställdhet

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
<i>Område Jämställdhet</i>							
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	513	240	251	239	239	239	49
Summa område Jämställdhet	513	240	251	239	239	239	49

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

5.3 Mål

Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Målet beslutades av riksdagen hösten 2008 (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:115).

Regeringen arbetar utifrån följande delmål för jämställdhetspolitiken:

- En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.
- Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
- Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

5.4 Resultatredovisning

5.4.1 Resultat

Erfarenheterna från regeringens jämställdhets-satsning under 2007–2010 visar att långsiktighet i stödet till olika verksamheter är en viktig förutsättning för måluppfyllelsen. För att säkerställa ett effektivt resursutnyttjande krävs goda planeringsförutsättningar. Vidare behöver myndigheterna tillräckligt med tid för att förbereda genomförandet i sina verksamheter. Insatser som initierats under 2011 kan därför medföra ekonomiska åtaganden under hela mandatperioden.

I juni 2010 lämnade regeringen skrivelsen Redovisning av den särskilda jämställdhets-

satsningen (skr. 2009/10:234) till riksdagen. I denna lämnas en redogörelse av jämställdhets-satsningen under 2007–2010. Det var vid den tidpunkten för tidigt att dra några generella slutsatser när det gäller resultaten och effekterna av de åtgärder som har finansierats inom ramen för anslaget. Regeringen avser därför att återkomma med en redovisning av anslagets användning under 2012.

I syfte att förbättra uppföljningen av de jämställdhetspolitiska målen har regeringen gett Statistiska centralbyrån (SCB) i uppdrag att utveckla jämställdhetsstatistiken och indikatorer kopplade till de olika målen. Uppdraget ska slutrapporteras senast den 31 januari 2012. Verksamheten avses bli en del av SCB:s årliga statistikproduktion från och med 2012.

Nedan redovisas översiktligt vilka insatser som genomförts under 2010. En mer detaljerad redovisning av resultat inom de olika verksamheterna görs inom respektive politikområde. I bilaga 1 till denna volym ges en särskild redovisning av könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser vid utgången av 2010.

I förslag till statsbudget, finansplan m.m. bilaga 3 (volym 1) redovisas utvecklingen av fördelningen av den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män.

Jämn fördelning av makt och inflytande

Jämställd styrelserepresentation

Andelen kvinnor i statliga myndigheters styrelser och insynsråd uppgick 2010 till 49 procent och andelen män till 51 procent. Det innebär att målet är nästan uppnått. Vad gäller ordföranden i dessa styrelser och insynsråd är 39 procent kvinnor och andelen män är 61 procent.

Regeringens aktiva åtgärder för att öka andelen kvinnor i de statligt ägda företagens styrelser har varit framgångsrika. I dag är 49 procent av styrelseledamöterna i de statligt helägda företagen kvinnor och 51 procent män. Nästan 25 procent av de verkställande direktörerna är kvinnor. Sammantaget i de statligt helägda företagen och de företag där staten är delägare är andelen kvinnor 46 procent och andelen män 54 procent. När det gäller ordföranden som är kvinnor har andelen ökat till 37 procent.

Ekonomisk jämställdhet

Jämställdhet på arbetsmarknaden

I juni 2009 överlämnade regeringen skrivelsen En jämställd arbetsmarknad – regeringens strategi för jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet (skr. 2008/09:198) till riksdagen. I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av de viktigaste utmaningarna för jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet samt vilken inriktning politiken bör ha för att möta dessa. De åtgärder som redovisas genomförs framför allt inom arbetsmarknads-, närings-, utbildnings- och familjepolitiken.

Jämställdhet i skolan och högskolan

Regeringen tillsatte 2008 Delegationen för jämställdhet i skolan (dir. 2008:75). Delegationen fick i uppdrag att utifrån skolans värdegrundsuppdrag lyfta fram och utveckla kunskap om jämställdhet i skolan genom att bl.a. analysera könsskillnader i utbildningsresultat, kartlägga områden där ny kunskap om genus och jämställdhet behövs och föreslå insatser för hur ett långsiktigt jämställdhetsarbete i skolan kan utvecklas och stärkas. Delegationen avslutade sitt arbete i november 2010 med slutbetänkandet Flickor, pojkar, individer – om betydelsen av jämställdhet för kunskap och utveckling i skolan (SOU 2010:99). I januari 2009 beslutade regeringen att inrätta en delegation för jämställdhet i högskolan (dir. 2009:7). Delegationen fick i uppdrag att främja jämställdhet i högskolan bl.a. genom att fördela medel till insatser för jämställdhet under 2009 och 2010. Delegationen har under nämnda år fördelat drygt 47 miljoner kronor till jämställdhetsinsatser i enlighet med förordningen (2009:560) om statsbidrag för insatser som främjar jämställdhet i högskolan. Delegationen lämnade sitt slutbetänkande Svart på vitt – om jämställdhet (SOU 2011:1) till regeringen i december 2010.

Vid sidan av de två delegationernas arbete har Statens skolverk genomfört ett omfattande uppdrag under 2008–2010, bestående av flera delar, som rör jämställdhet i skolan. Insatser har bl.a. inneburit kompetensutveckling i syfte att generellt främja jämställdhet och stöd till elevhälsans arbetet med att förebygga psykisk ohälsa i grund- och gymnasieskolan. Insatserna har även omfattat fortbildning i sex- och samlevnadsundervisning för grund- och gymnasieskolans personal och fortbildning för skolledare i frågor

om hedersrelaterat våld och förtryck. För uppdraget disponerade Statens skolverk totalt 84 miljoner kronor. Uppdraget avrapporterades i december 2010.

Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet

Under 2008 lämnade regeringen ett uppdrag till Statistiska centralbyrån (SCB) att genomföra en tidsanvändningsundersökning (dnr IJ2008/2170/JÄM). Undersökningen, som senast genomfördes år 2000, ger kunskap om svenskt vardagsliv och om hur kvinnor och män fördelar sin tid på olika aktiviteter. Det är viktig kunskap för att utforma insatser som syftar till att nå målet om en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. De första resultaten av undersökningen presenterades i en delrapport som lämnades den 31 augusti 2011 och visar bl.a. att kvinnor lägger allt mindre tid på hemarbete och män allt mer. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 juli 2012.

Vidare har SCB haft i uppdrag att genomföra en enkät- och registerstudie om jämställt föräldraskap riktad till föräldrar (dnr S2009/4769/FST). Uppdraget rapporterades i januari 2011 och beskriver bl.a. fördelningen av det obetalda hem- och omsorgsarbetet mellan kvinnor och män. Enkäten visar att kvinnorna utför merparten av hushållsarbetet och männen merparten av underhållsarbetet. Flertalet av de intervjuade upplever att arbetsfördelningen i hushållet är bra. De föräldrar som delar mer lika på föräldrapenningen, liksom de som bor i storstäder och de med högre utbildning, uppger att de också delar mer lika på det obetalda omsorgsarbetet.

Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Arbetet med att uppnå målet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra har fortsatt hög prioritet. Det tydliggörs i de tre handlingsplaner som finns inom området.

Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39)

Åtgärderna i handlingsplanen har antingen redan genomförts eller pågår fortfarande. I syfte att spegla bredden redovisas nedan ett urval av handlingsplanens åtgärder. Regeringen har bl.a. fortsatt att förstärka statsbidraget till organisationer som arbetar med att motverka våld mot kvinnor inom det sociala området med 10 miljoner kronor. Socialstyrelsen fördelade därutöver drygt 28 miljoner kronor till organisationer för arbete mot våld mot kvinnor under 2010. Rikspolisstyrelsen tilldelades 3 miljoner kronor för aktiviteter som syftar till ett bättre bemötande av kvinnor som drabbats av våld i nära relationer, det s.k. Projekt Karin. Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet har sedan 2008 haft regeringens uppdrag att utveckla ett nationellt program för hälso- och sjukvården avseende omhändertagande av sexualbrottsoffer samt att genomföra det nationella programmet i Sverige. En slutredovisning av uppdraget lämnades 2010. Uppdraget har inneburit att utarbeta ett program med testning på pilotorter. Programmet omfattar även frågor om hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer.

Brottsförebyggande rådet (Brå), som fick regeringens uppdrag att följa upp och utvärdera handlingsplanen, lämnade i december 2010 sin slutrapport *Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer* (2010:18). Brå konstaterade att handlingsplanen har bidragit till ökad kunskap i arbetet med målgrupperna, nya lättillgängliga källor, en mängd olika lokala projekt, nya verksamhetsmodeller samt mer strukturerade hot- och riskbedömningar inom polisen.

Med utgångspunkt i bl.a. Brå:s slutsatser har regeringen beslutat om nya uppdrag för 2011. Dessa genomförs som tidigare av ansvariga myndigheter, med målet att kunskap, nya arbetsmetoder och förhållningssätt ska ges förutsättningar att integreras i ordinarie verksamhet. Brottsoffermyndigheten har bl.a. fått i uppdrag (dnr Ju2011/3982/KRIM) att vidareutveckla och genomföra ett utbildningsprogram för bättre bemötande av sexualbrottsoffer inom rättsväsendet. Utbildningsprogrammet är en uppföljning av ett liknande uppdrag som Brottsoffermyndigheten genomförde inom ramen för handlingsplanen på detta område. I syfte att förvalta den

kunskap och erfarenhet som byggdes upp vid genomförandet av det tidigare uppdraget har myndigheten utvecklat ett webbaserat utbildningsmaterial för bättre bemötande av sexualbrottsoffer. Materialet är avsett att användas av myndigheter och andra intresserade.

Många av de värderingar och beteenden som en människa bär med sig i livet formas under ungdomsåren. Unga män är därför en viktig målgrupp i arbetet med att förebygga mäns våld mot kvinnor. Ungdomsstyrelsen har fått i uppdrag (dnr U2011/2232/UC) att genomföra en studie om pojkars och unga mäns attityder och värderingar kring jämställdhet, maskulinitet och våld. Utifrån studien ska myndigheten genomföra en utbildningsinsats för berörda aktörer. Uppdraget ska slutredovisas den 31 december 2014.

Socialstyrelsen har ett övergripande och långsiktigt uppdrag att fortsätta stimulera utvecklingen av socialtjänstens arbete för att förbättra stödet till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Styrelsen ska verka för att socialtjänsten arbetar mer långsiktigt, strategiskt och evidensbaserat samt med högre kvalitet och kompetens på området. Socialstyrelsen ska också fortsätta bedriva tillsyn på området i syfte att identifiera eventuella brister.

Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål

Under 2010 har genomförandet av åtgärderna i regeringens handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (skr. 2007/08:167) fortsatt. Åtgärderna är inriktade på fem insatsområden: ökat skydd och stöd till utsatta, stärkt förebyggande arbete, stärkt kvalitet och effektivitet i rättsväsendet, ökad nationell och internationell samverkan samt ökad kunskap.

Svenska institutet har under 2010 disponerat 7 miljoner kronor för att sprida kunskap om de perspektiv, initiativ och metoder som är centrala i det svenska arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Under 2008–2010 har bl.a. sex besöksprogram och seminarier anordnats i Sverige med 176 deltagare från 40 länder. Vidare har åtta internationella seminarier och konferenser arrangerats utomlands med ett totalt deltagarantal på drygt 1 250 personer från 79 länder. Myndigheten har fått ett nytt uppdrag att genomföra motsvarande

verksamhet under 2011, med ett besöksprogram för nyckelaktörer i Europa.

Länsstyrelsen i Stockholms län har ansvarat för nationell samordning av arbetet som bedrivs av myndigheter mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål, och verkat för stärkt samverkan mellan myndigheter, frivilligorganisationer och andra aktörer på området. Inom ramen för detta arbete har myndigheten bl.a. fördelat medel som stöd för frivilligorganisationernas arbete.

Länsstyrelsen har även i samverkan med bl.a. Migrationsverket, Åklagarmyndigheten och polisen utvecklat och tillhandahållit operativt metodstöd till främst kommuner för att hantera människohandelsfall. Inom ramen för detta har en samverkansplan samt riktlinjer för myndighetssamverkan tagits fram. Riktlinjerna ska utgöra stöd till aktörer, såsom kommuner, landsting och myndigheter, som har begränsad eller ingen erfarenhet av människohandelsärenden.

Under 2010 har Länsstyrelsen i Stockholms län genomfört flera utbildningsinsatser för bl.a. länsstyrelserna, polismyndigheter och frivilligorganisationer. Länsstyrelsen har också arbetat med tryggt återvändande och rehabilitering för personer som har utsatts för människohandel för sexuella ändamål. Sammantaget har Länsstyrelsen i Stockholms län under 2010 disponerat drygt 13 miljoner kronor för sitt arbete med uppdrag från regeringens handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Socialstyrelsen har som ett led genomförandet av handlingsplanen tagit fram utbildningsmaterial avseende människohandel och prostitution både för verksamheter som arbetar med vuxna och för verksamheter som arbetar med barn och unga. Materialet ska ge personal inom socialtjänst, hälso- och sjukvård, ungdomsmottagningar och frivilligorganisationer kunskap om prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Ungdomsstyrelsen har haft ett uppdrag att förebygga att ungdomar blir utsatta för sexuell exploatering via internet och andra interaktiva medier. Sedan arbetets början 2008 har utbildning genomförts för drygt 4 000 personer, framför allt inom skola och socialtjänst. Ungdomsstyrelsen fortsätter arbetet under 2011–2013.

Handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja

I maj 2010 överlämnade regeringen skrivelsen Handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja (skr. 2009/10:229) till riksdagen. Insatserna rör fyra områden: stärkt förebyggande arbete, förstärkt stöd och skydd, förbättrad samverkan mellan myndigheter och ökad kunskap. Regeringen har under 2010 beslutat om olika åtgärder i handlingsplanen för 10 miljoner kronor.

Socialstyrelsen har genomfört en behovsinventering av socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete. I denna konstateras bl.a. att det finns behov av ökad kunskap och insatser inom vissa områden, t.ex. utvärderingar av de insatser som ges under och efter tiden på skyddat boende samt behandlingsinsatser som riktar sig till hela familjen.

Under 2010 har Ungdomsstyrelsen genomfört utbildningar för relevant personal i syfte att utveckla arbetet med att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja (dnr IJ2010/750/UF). Cirka 1 300 deltagare från offentlig och ideell sektor har deltagit i de utbildningar som myndigheten arrangerade inom ramen för uppdraget. Regeringen bedömer att behovet av kunskap om förebyggande arbete är fortsatt stort och har därför gett Ungdomsstyrelsen i uppdrag att under 2011–2014 genomföra fortsatta utbildningsinsatser. Ungdomsstyrelsen ska även sprida information samt vara sammankallande för ett nätverk av statliga myndigheter i syfte att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja. Regeringen planerar att årligen tillföra Ungdomsstyrelsen 4 miljoner kronor för detta uppdrag.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har haft i uppdrag att under 2010 genomföra insatser för att stärka det förebyggande arbetet genom nationell spridning av informationsinsatsningen Dina rättigheter – kärleken är fri (dnr IJ2010/961/JÄM), som riktar sig till unga i grundskolans årskurs 7–9 och gymnasieskolan. Fram till februari 2011 hade 20 kommuner och cirka 50 000 ungdomar nåtts av satsningen. För att fortsätta sprida kunskap om barns och ungas rätt att leva utan våld och förtryck samt frihet att själva välja med vem de ska ingå äktenskap har regeringen avsatt 1 miljon kronor för vardera 2011 och 2012 till Länsstyrelsen i Östergötlands län.

En särskild utredare har fått i uppdrag av regeringen att genomföra en översyn av relevant straffrättslig, civilrättslig och internationellt privaträttslig lagstiftning (dir. 2010:54). Utredaren ska lägga fram förslag till författningsändringar för att ytterligare stärka skyddet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap. I uppdraget ingår även att inhämta ytterligare kunskap och föreslå andra åtgärder för att motverka tvångsäktenskap och barnäktenskap. Uppdraget ska redovisas i maj 2012.

Jämställdhetsintegrering

Jämställdhetsintegrering är den huvudsakliga strategin för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Jämställdhetsintegrering innebär att all verksamhet ska bedrivas med utgångspunkt från kunskap om kvinnors och mäns villkor och behov. Syftet med regeringens arbete med jämställdhetsintegrering är bl.a. att kvalitetssäkra offentligt finansierade verksamheter inom stat, landsting och kommun för att garantera en jämställd medborgarservice. Regeringen har även under 2010 tillfört resurser för arbetet med jämställdhetsintegrering. Göteborgs universitet har haft regeringens uppdrag att bygga upp ett stöd för statliga myndigheters arbete med jämställdhetsintegrering. För att stödja utvecklingsarbetet i kommuner och landsting har regeringen lämnat ett bidrag på sammanlagt 145 miljoner kronor under förra mandatperioden till programmet Hållbar jämställdhet, som bedrivs av Sveriges Kommuner och Landsting. Närmare 66 000 personer har utbildats i jämställdhet inom ramen för programmet, vilket har genererat en bred kunskapsutveckling i kommuner och landsting. Detta har skapat goda förutsättningar för bestående kvalitetshöjning i produktionen av service och tjänster till medborgarna. Målet är en mer jämställd medborgarservice som ska komma såväl kvinnor som män till del i deras vardag.

Regeringen har låtit utvärdera de insatser som har genomförts för att främja jämställdhetsintegrering inom Regeringskansliet och myndigheter på regional och lokal nivå. Resultaten visar att detta arbete har haft goda effekter. Arbetet med jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet har bedrivits systematiskt med sikte på samtliga

beslutsprocesser. Resultatet är en höjd kunskapsnivå bland handläggare och chefer samt en ökad användning av könsuppdelad statistik och jämställdhetsanalyser i beslutsunderlag.

Utvärderingarna och tidigare vunna erfarenheter ska ligga till grund för regeringens fortsatta satsningar på jämställdhetsintegrering på nationell, regional och lokal nivå.

Statligt stöd till jämställdhetsprojekt

Organisationer och verksamheter som bedriver projekt som syftar till att främja jämställdhet kan ansöka om projektbidrag hos Ungdomsstyrelsen. Bidrag kan lämnas, i enlighet med förordningen (2006:390) om statsbidrag till jämställdhetsprojekt, till projekt vars syfte ligger inom ramen för regeringens mål för jämställdhetspolitiken. Under 2010 har myndigheten fördelat bidrag om drygt 7 miljoner kronor till 21 projekt. De beviljade projekten var i huvudsak kopplade till delmålen om Mäns våld mot kvinnor och Makt och inflytande. Projekt som innefattar samverkan, erfarenhetsutbyte eller kunskapsutveckling har prioriterats. De långsiktiga effekterna är svåra att bedöma men genom projektarbetet ges deltagarna ökade kunskaper om jämställdhet som på sikt påverkar attityder och värderingar.

5.4.2 Analys och slutsatser

Jämställdhetsintegrering kompletterat med särskilda åtgärder utgör regeringens strategi för att genomföra jämställdhetspolitiken och nå de jämställdhetspolitiska målen. Politikens sektorsövergripande karaktär innebär att genomförande, uppföljning och utvärdering till stor del sker inom ramen för berörda myndigheters verksamhet. Måluppfyllelsen är mot den bakgrunden beroende av beslut och insatser inom respektive politikområde.

En kraftig förstärkning av resurserna till jämställdhetspolitiken under förra mandatperioden möjliggjorde en utveckling av jämställdhetsarbetet inom olika områden. Åtgärder genomfördes inom en rad centrala områden för att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Regeringens särskilda jämställdhetssatsning fortsätter under innevarande mandatperiod. Erfarenheterna från jämställdhetssatsningen 2007–2010 visar att långsiktighet i stödet till olika verksamheter är en viktig förutsättning för måluppfyllelsen. Riksdagens bemyndigande till regeringen att ingå ekonomiska åtaganden för hela perioden 2011–2014 innebär att myndigheterna ges bättre förutsättningar för genomförandet av olika uppdrag.

Olika modeller har prövats för hur stödet till jämställdhetsintegrering kan organiseras och bedrivs. Ett långsiktigt stöd på regional nivå i form av jämställdhetsexperter har visat sig ha haft stor betydelse för regionala aktörers arbete med jämställdhetsintegrering. Utvärderingar har samtidigt visat att det finns ett stort behov av fortsatt stöd till offentliga aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Det bekräftas av Tillväxtverkets rapport Att välja jämställdhet (dnr N2011/2531/RT) om jämställdhetsintegrering på regional nivå, som visar att det krävs ytterligare insatser för att integrera jämställdhet i det regionala tillväxtarbetet. Vidare visar rapporten att engagemanget och arbetet med jämställdhetsintegrering varierar över landet liksom att roll- och ansvarsfördelningen för jämställdhetsintegrering behöver tydliggöras på regional nivå.

Det fortsatta stödet till jämställdhetsintegrering kommer att ske med utgångspunkt i en plattform som omfattar åtgärder på lokal, regional och nationell nivå. Åtgärderna kommer att bygga på den kunskap som finns om vilka mekanismer som leder till resultat i arbetet. Jämställdhetssatsningen under föregående mandatperiod innebar unika möjligheter att utveckla ny kunskap och att pröva nya arbetsmetoder och samverkansformer. Det har varit särskilt betydelsefullt när det gäller att bekämpa mäns våld mot kvinnor och för att förbättra bemötandet och omhändertagandet av brottsoffren.

Samverkan mellan olika myndigheter och mellan myndigheterna och frivilligorganisationer har också bidragit till att öka kompetensen och kunskapen i frågor som rör prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt att motverka efterfrågan på prostitution. Erfarenheter från myndigheternas arbete inom dessa områden ligger till grund för fortsatta insatser under mandatperioden.

Jämställdhetsåtgärderna har sammantaget stärkt jämställdhet som ett kunskapsområde. Utveckling av nya metoder, utvärderingar och

studier på olika områden har bidragit till en kvalitetshöjning i jämställdhetsarbetet. Dessa erfarenheter ligger till grund för inriktning och utformning av fortsatta insatser. En viktig utgångspunkt är att följa upp och säkra hållbarheten i genomförda åtgärder så att de erfarenheter som har vunnits integreras i ordinarie verksamhet.

5.5 Politikens inriktning

Jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar handlar om att riva hinder, och vidga möjligheter och att förändra de normer och beteenden som håller människor tillbaka. Varje kvinna och varje man ska ges förutsättningarna att växa utan att fördomar och stereotypa föreställningar kommer i deras väg.

Regeringens särskilda jämställdhetssatsning under förra mandatperioden innebar en kraftig resursförstärkning för jämställdhetspolitiken. En rad viktiga reformer har genomförts för att skapa förutsättningar för jämställdhet mellan kvinnor och män, både vad avser förbättrad kunskap och konkreta åtgärder. Regeringen avser att fortsätta reformarbetet under innevarande mandatperiod för att påskynda utvecklingen inom områden som är strategiskt viktiga för att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

I Regeringens skrivelse (skr. 2011/12:3) redogörs för jämställdhetspolitikens inriktning för perioden 2011–2014. Grunden för prioriteringarna på området lades under förra mandatperioden, då en kraftig resursförstärkning till jämställdhetspolitiken möjliggjorde insatser inom ett brett fält. De insatser som redovisas innebär en fortsatt ambitiös satsning som syftar till att fullfölja reformarbetet mot bakgrund av kunskap och erfarenheter av den särskilda jämställdhetssatsningen under föregående mandatperiod.

I budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1, utg. omr. 13, bet. 2010/11:AU1, rskr. 2010/11:96) konstaterades att det mot bakgrund av de erfarenheter som gjorts inom ramen för regeringens jämställdhetssatsning är en central uppgift att säkerställa hållbarheten i de åtgärder som har genomförts. Genom att regeringen även under innevarande mandatperiod tillför jämställdhetspolitiken extra medel kan ett fortsatt ambitiöst utvecklingsarbete bedrivs inom prioriterade områden. Utöver jämställdhetsintegrering

ring som huvudstrategi krävs som tidigare särskilda åtgärder för att stimulera, utveckla och påskynda förändringsarbetet. Arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer kommer fortsatt att ha hög prioritet. Jämställdhet i arbetslivet och näringslivet samt kvinnors och mäns rätt till utbildning på lika villkor är andra viktiga områden som kräver fortsatta insatser.

Regeringens jämställdhetspolitik ligger väl i linje med Europeiska kommissionens strategi för jämställdhet 2010–2015.

5.5.1 Jämställdhetsintegrering

Grundläggande i arbetet med jämställdhetsintegrering är att det bedrivs i ordinarie verksamheter för att skapa förutsättningar för bestående resultat. Det är därför viktigt att ett jämställdhetsperspektiv integreras i all verksamhet som bedrivs av statliga myndigheter, kommuner och landsting. Under innevarande mandatperiod har regeringen beslutat att bevilja Sveriges Kommuner och Landsting 80 miljoner kronor för att genomföra en fortsättning på programmet Hållbar Jämställdhet (dnr IJ2010/941/JÄM). Satsningen innebär stöd till och samordning av berörda aktörer och syftar till att säkerställa att uppnådda resultat och erfarenheter får bestående verkan. Hur detta stöd organiseras är av central betydelse. Den utvärdering av insatserna som gjorts visar bl.a. på vikten av ett strukturerat och systematiskt arbete. Erfarenheter visar att insatser av tillfällig karaktär riskerar att brista i kontinuitet och systematisk kunskapsuppbyggnad. För att uppnå hållbara förändringar avser regeringen fortsätta att stärka arbetet med jämställdhetsintegrering på nationell, regional och lokal nivå. Insatsernas innehåll baseras på analys och utvärdering av tidigare gjorda satsningar.

5.5.2 En jämn fördelning av makt och inflytande

Regeringens mål är att makt och inflytande ska vara jämnt fördelat mellan kvinnor och män. Det är strategiskt viktigt att motverka fördomar och stereotypa föreställningar redan hos unga människor. Centrala aktörer för att nå unga är bl.a. de organisationer inom det civila samhället som ar-

betar mot diskriminering och för jämställdhet. På regeringens uppdrag stödjer Ungdomsstyrelsen organisationernas arbete genom att fördela bidrag till jämställdhetsprojekt.

Regeringen beslutade våren 2011 om ett fortsatt program för kvinnors karriärutveckling i staten. Vidare har regeringen beslutat om fleråriga insatser inom kulturområdet för att främja jämställdhet i musiklivet och inom filmen samt att utveckla metoder för en mer jämställd representation i museernas samlingar och utställningar. Regeringen har också beslutat om fleråriga jämställdhetsinsatser som de nationella minoriteternas organisationer genomför.

5.5.3 Ekonomisk jämställdhet

Att ha jobb och utbildning är grunden för kvinnors och mäns möjlighet att utvecklas och försörja sig. Regeringen har beslutat ett sysselsättningsmål om 80 procent för både kvinnor och män i åldrarna 20–64 år till 2020. Det är ett ambitiösare mål än EU:s sysselsättningsmål om 75 procent inom ramen för Europa 2020-strategin.

Trots ett mångårigt arbete för att stärka förutsättningarna för jämställdhet, råder alltså olika villkor för kvinnor och män för att komma in, stanna kvar och utvecklas i arbetslivet samt att förena arbete och familj. Den bristande jämställdheten visar sig i bl.a. löneskillnader, ojämlika karriärmöjligheter, skillnader i sjukskrivningar, ojämn fördelning i utnyttjandet av föräldraförsäkring och underrepresentation av kvinnor i ledande befattningar.

För att komma till rätta med dessa brister krävs långsiktiga åtgärder. I skrivelsen En jämställd arbetsmarknad – regeringens strategi för jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet (skr. 2008/09:198) lyfte regeringen särskilt fram behovet av fortsatta insatser för att motverka könsuppdelningen på arbetsmarknaden och i näringslivet samt att främja jämställda villkor för entreprenörskap, ett jämställt deltagande i arbetslivet och jämställda arbetslivsvillkor. Lika lön för lika eller likvärdigt arbete och kvinnors deltidsarbete är centrala frågor i sammanhanget, liksom kvinnors karriärmöjligheter och deltagande i beslutsfattande positioner. Samtliga dessa faktorer påverkar den ekonomiska jämställdheten beträffande inkomster och pensioner. En annan viktig fråga är att undersöka orsakerna till kvinnors högre sjukfrånvaro. Regeringen har gett

Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU) ett flerårigt uppdrag att bistå Försäkringskassan med kunskapsöversikter i frågor som rör arbetsskador (dnr IJ2010/2268/JÄM). Vidare har Arbetsmiljöverket fått i uppdrag att utveckla och genomföra särskilda insatser för att förhindra att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsmiljörelaterade problem (dnr A2011/2209/ARM). I syfte att analysera förhållanden som påverkar jämställdhet i arbetslivet och stimulera till debatt om hur jämställdhet i arbetslivet kan främjas avser regeringen att tillkalla en delegation med experter och representanter från arbetsmarknadens parter och myndigheter. Delegationen, som ska anlägga ett livsinkomstperspektiv och uppmärksamma hur individens val vid en tidpunkt i livet kan få konsekvenser senare i livet, ska bl.a. sammanställa och analysera befintlig kunskap för att ge en så fullständig bild som möjligt av jämställdhet i arbetslivet.

Jämställdheten i skolan är en av de centrala frågorna inom både jämställdhetspolitiken och utbildningspolitiken. Förskolan, skolan och högskolan har en viktig uppgift att bidra till flickors och pojkars samt kvinnors och mäns lika möjlighet att utvecklas utbildningsmässigt utifrån sina egna förutsättningar. Samhällets behov av att ta tillvara den bästa kompetensen gynnas av elevers och studenters möjligheter att göra studieval oberoende av kön. Därför bör elevers och studenters möjlighet att frångå könsbundna studieval stärkas.

Statens skolverk har under 2008–2010 genomfört ett omfattande regeringsuppdrag som rör jämställdhet i skolan. Regeringen har i juni 2011 gett Skolverket i uppdrag (dnr U2011/4050/S) att med utgångspunkt i erfarenheterna av sitt tidigare uppdrag genomföra en fortsatt jämställdhetssatsning. Uppdraget ska bl.a. innefatta insatser för kompetensutveckling i syfte att främja jämställdhet i skolan, fortbildning och stöd i sex och samlevnadsundervisningen, insatser för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck samt insatser för att stimulera elevers läs-, skriv-, och språkutveckling. Regeringen avser att återkomma med ytterligare insatser under 2012–2014 för att främja jämställdhet. Slutbetänkandet från Delegationen för jämställdhet i skolan Flickor, pojkar, individer – om betydelse av jämställdhet för kunskap och utveckling i skolan (SOU 2010:99) är ett viktigt underlag för satsningar på området.

5.5.4 Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet

Fördelningen av det obetalda hem- och omsorgsarbetet mellan kvinnor och män har ett nära samband med kvinnors möjlighet att delta fullt ut på arbetsmarknaden, samt kvinnors och mäns möjlighet att förena föräldraskap och familjeliv med yrkesarbete. Det är viktigt att skapa förutsättningar för kvinnor och män att på lika villkor ta ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Både möjligheten till skatteavdrag för hushållsnära tjänster, den s.k. RUT-reformen, och jämställdhetsbonusen i föräldraförsäkringen är steg i den riktningen. I syfte att öka föräldrarnas incitament att fördela föräldrapeningdagarna mer jämnt emellan sig har regeringen i propositionen Förbättringar inom familjepolitiken (2010/11:146) bl.a. föreslagit en förenklad jämställdhetsbonus. Riksdagen har ännu inte behandlat propositionen.

5.5.5 Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer

Mäns fysiska, sexuella och psykiska våld mot kvinnor är ett allvarligt hinder för jämställdhet och kvinnors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Regeringens handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39) är en viktig milstolpe för politiken på området. Handlingsplanen omfattar sex insatsområden som är viktiga var för sig och som även kompletterar och stärker varandra. Dessa insatsområden är ökat skydd och stöd till våldsutsatta, stärkt förebyggande arbete, stärkt kvalitet och effektivitet i rättsväsendet, utveckling av insatser riktade till våldsutövare, ökad samverkan samt ökade kunskaper.

Regeringens insatser på området fortsätter med hög ambitionsnivå, bl.a. med inriktning på utbildningsinsatser, utveckling och kvalitetssäkring av metoder och arbetsätt till stöd för och skydd av våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Vidare behövs det fortsatta insatser riktade till män som utövar våld eller som kan komma att göra det. Regeringen har under 2011 gett Karolinska universitetssjukhuset i uppdrag att utveckla och kvalitetssäkra den del av verk-

samheten vid Centrum för Andrologi och Sexualmedicin (CASM) som tar emot personer som utövar eller riskerar att utöva sexuellt våld, bl.a. genom etablerande av en s.k. stoppteleson mot sexuellt våld (dnr U2011/2248/JÄM). Regeringen har vidare gett en särskild utredare i uppdrag att kartlägga omfattningen och analysera eventuella brister i skyddet och stödet gällande utländska kvinnor som har beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till en man bosatt i Sverige och som utsätts för våld (dnr U2011/3616/JÄM, dir. 2011:44).

Länsstyrelserna fortsätter att ha en viktig samordnande roll på regional nivå, bl.a. genom att främja samverkan, fördela utvecklingsmedel och stödja och utveckla arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Den kompetens som har byggts upp vid länsstyrelserna ligger till grund för det fortsatta utvecklingsarbetet. Regeringen bedömer att det behövs fortsatt stöd till skyddade boenden för ungdomar som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck samt medel till förebyggande arbete och utbildningsinsatser för olika yrkesgrupper och ideella verksamheter som kommer i kontakt med personer som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.

Inom ramen för regeringens handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja (skr. 2009/10:229) genomför Ungdomsstyrelsen en kunskapsmanställning om traditionella och vigselliknande ceremonier, samt om ekonomiska förbindelser mellan blivande makars familjer. Vidare har regeringen gett Länsstyrelsen i Östergötlands län i uppdrag (dnr U2011/4322/UC) att ta fram och sprida en vägledning gällande stöd till och rehabilitering av personer som placeras i skyddat boende eller på annan institution på grund av att de riskerar att bli eller har blivit gifta mot sin vilja. Regeringen överväger fortsatta insatser under 2012–2014.

Arbetet med att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål är fortsatt angeläget. Handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (skr. 2007/08:167), och dess insatser för ökat skydd och stöd till utsatta, stärkt förebyggande arbete, stärkt kvalitet och effektivitet i rättsväsendet, ökad nationell och internationell samverkan samt ökad kunskap ligger till grund för fortsatta insatser.

Länsstyrelsen i Stockholms län har fått ett flerårigt uppdrag att stödja nationell samordning av arbetet som bedrivs av myndigheter mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål, och verka för stärkt samverkan mellan myndigheter, frivilligorganisationer och andra aktörer (dnr IJ2010/112/JÄM). Länsstyrelsen ska även genomföra kompetensutvecklingsinsatser, bedriva operativt metodstöd och arbeta med tryggt återvändande och rehabilitering för personer som har utsatts för människohandel för sexuella ändamål.

För att stärka internationellt erfarenhetsutbyte och samarbete mot människohandel stödjer regeringen arbetet i Östersjöstaternas råd Aktionsgrupp mot människohandel. Aktionsgruppen är en samverkansmodell för informationsutbyte, kunskapsöverföring och genomförande av gemensamma projekt mot människohandel i Östersjöregionen.

5.6 Budgetförslag

5.6.1 3.1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Tabell 5.2 Anslagsutveckling 3.1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Tusental kronor				
2010	Utfall	513 095	Anslags-sparande	67 746
2011	Anslag	240 239 ¹	Utgifts-prognos	251 465
2012	Förslag	239 239		
2013	Beräknat	239 239		
2014	Beräknat	239 239		
2015	Beräknat	49 239		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att stödja projekt och insatser som främjar jämställdhet mellan kvinnor och män. Anslaget kan även användas för vissa administrativa kostnader som är en förutsättning för genomförandet av uppdragen hos berörda myndigheter.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 3.1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 239 000 000 kronor 2013 och högst 239 000 000 kronor 2014.

Under mandatperioden satsas totalt 957 miljoner kronor på åtgärder inom jämställdhetsområdet. Erfarenheterna från regeringens jämställdhets-satsning under 2007–2010 visar att långsiktighet i

stödet till olika verksamheter är en viktig förutsättning för måluppfyllelsen. För att säkerställa ett effektivt genomförande av satsningen under mandatperioden krävs goda planeringsförutsättningar. Vidare behöver myndigheterna tillräckligt med tid för att förbereda genomförandet i sina verksamheter. Insatser som initieras under 2012 kan komma att medföra ekonomiska åtaganden under kommande budgetår. Regeringen föreslås därför bemyndigas att under 2012 ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 239 000 000 kronor under 2013 och högst 239 000 000 kronor under 2014.

Tabell 5.3 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014
Ingående åtaganden	–	–	669 000	–	–
Nya åtaganden	–	669 000	48 000	–	–
Infriade åtaganden	–	–	-239 000	-239 000	-239 000
Utestående åtaganden	–	669 000	478 000	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	–	720 000	478 000	–	–

Regeringens överväganden

Regeringen anser att fortsatta reformer är nödvändiga för att påskynda utvecklingsarbetet inom områden som är strategiskt viktiga för jämställdhetspolitiken. Fortsatta ekonomiska satsningar bör därför göras under mandatperioden. Regeringen föreslår därför att ett anslag på 239 239 000 kronor anvisas för 2012. För åren 2013–2014 beräknas anslaget till 239 239 000 kronor per år.

Tabell 5.4 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 3.1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

<i>Tusental kronor</i>				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	240 239	240 239	240 239	49 239
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²				
Beslut	-1 000	-1 000	-1 000	
Förslag/ beräknat anslag	239 239	239 239	239 239	49 239

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

Bilaga 1

Könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd m.m.

Bilaga 1

Könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd m.m.

Innehållsförteckning

Könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd.....	61
Målet är jämn könsfördelning.....	61
Statliga myndigheters styrelser och insynsråd 2010.....	68
Den udda platsen oftast till en man.....	68
Statliga myndigheters ordföranden.....	68
Statliga myndigheters styrelser där regeringen endast utser en del av ledamöterna...	70

Tabellförteckning

Tabell 1.1 Ordförande och ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser och insynsråd i statliga myndigheter m.m. där regeringen utser samtliga ledamöter fördelade på departement 2010 och 2009	61
Tabell 1.2 Ordförande och ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser och insynsråd i statliga myndigheter m.m. där regeringen utser samtliga ledamöter fördelade på centrala myndigheter 2010	62
Tabell 1.3 Ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser i centrala myndigheter m.m. där regeringen utser en del av ledamöterna fördelade på departement 2010	69

Könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd

Sedan 1988 har könsfördelningen i statliga myndighetsstyrelser på central och regional nivå redovisats årligen för att ge riksdagen möjlighet att följa utvecklingen. Eftersom många styrelser omvandlats till insynsråd redovisas de tillsammans med styrelserna. Bakgrunden är de mål för kvinnorepresentationen i statliga organ som riksdagen beslutade om med anledning av propositionen Jämställdhetspolitiken inför 90-talet (prop. 1987/88:105, bet. 1987/88:AU17, rskr. 1987/88:364). Det första etappmålet som angavs i propositionen om 30 procent kvinnor 1992, uppnåddes samma år och redovisades i 1992 års budgetproposition (1992/93:100, bilaga 12, s. 337 f.). Det andra delmålet om 40 procent kvinnor 1995, uppnåddes i de centrala styrelserna och redovisades i skrivelsen Jämställdhetspolitiken (skr. 1996/97:41, bilaga 2, bet. 1996/97:AU 8, rskr. 1996/97:155). Andelen kvinnor uppgick då till 42 procent. Slutmålet om 50 procent kvinnor bland ledamöterna i de statliga myndigheternas styrelser 1998 uppnåddes inte.

Målet är jämn könsfördelning

Andelen kvinnor bland ledamöterna i de centrala styrelserna har totalt sett utvecklats positivt. År 1988 hade styrelserna 28 procent kvinnor. Tio år senare, 1998, var andelen 44 procent. Årets redovisning avser styrelser och insynsråd och gäller förhållanden per den 31 december 2010. Då uppgick andelen kvinnor i de centrala myndigheternas styrelser och insynsråd till 49 procent och andelen män till 51 procent. Det är oförändrat jämfört med december 2009.

Regeringens satsningar för att ge fler kvinnor förutsättning och verktyg för att ta sig an styrelseuppdrag har varit framgångsrika. Bland ledamöter har så gott som målet med 50 procent kvinnor uppnåtts. Andelen kvinnor bland ordföranden har däremot minskat med två procentenheter jämfört med 2009 och är tillbaka på 39 procent som det var i december 2008.

Andelen kvinnor och män i statliga kommittéer redovisas årligen i kommittéberättelsen.

Tabell 1.1 Ordförande och ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser och insynsråd i statliga myndigheter m.m. där regeringen utser samtliga ledamöter fördelade på departement 2010 och 2009

Antal, könsfördelning (%) och förändring (procentenheter)

DEP.	Ordförande								Ledamöter inkl. ordförande								
	Könsfördelning %																
	Antal 2010		2010		2009		Förändring		Antal 2010		2010		2009		Förändring		
Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M		
SB	2	0	100	0	100	0	0	0	0	5	6	45	55	45	55	0	0
Ju	11	13	46	54	46	54	0	0	110	98	53	47	52	48	1	-1	
UD	3	8	27	73	18	82	9	-9	49	57	46	54	42	58	4	-4	
Fö	6	7	46	54	54	46	-8	8	32	50	39	61	39	61	0	0	
S	8	9	47	53	53	47	-6	6	67	68	50	50	53	47	-3	3	
Fi	14	41	25	75	35	65	-10	10	253	265	49	51	49	51	0	0	
U	7	20	26	74	37	63	-11	11	213	220	49	51	48	52	1	-1	
Jo	4	4	50	50	13	88	37	-37	39	31	56	44	53	47	3	-3	
M	11	7	61	39	57	43	4	-4	77	80	49	51	49	51	0	0	
N	11	16	41	59	37	63	4	-4	92	106	46	54	48	52	-2	2	
IJ	2	4	33	67	38	63	-5	5	33	35	49	51	48	52	1	-1	
Ku	10	9	53	47	47	53	6	-6	75	70	52	48	51	49	1	-1	
A	5	7	42	58	42	58	0	0	41	46	47	53	45	55	2	-2	
Totalt	94	145	39	61	41	59	-2	2	1086	1132	49	51	49	51	0	0	

Tabell 1.2 Ordförande och ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser och insynsråd i statliga myndigheter m.m. där regeringen utser samtliga ledamöter fördelade på centrala myndigheter 2010

Antal och könsfördelning (%)

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Statsrådsberedningen						
Svenska institutet för europapolitiska studier; Sieps	1	–	4	3	57	43
Harpsunds nämnden	1	–	1	3	25	75
Justitiedepartementet						
Brottsförebyggande rådets insynsråd	–	1	3	4	43	57
Brottsoffermyndighetens råd	1	–	4	4	50	50
Datainspektionen	–	1	2	3	40	60
Domarnämnden	–	1	4	3	57	43
Domstolsverkets insynsråd	1	–	7	3	70	30
Ekobrottsmyndigheten	1	–	2	2	50	50
Fideikommissnämnden	–	1	2	4	33	67
Gentekniknämnden	1	–	9	8	53	47
Högsta domstolen	1	–	6	10	38	63
Kriminalvårdsnämnden	1	–	4	1	80	20
Kriminalvårdens insynsråd	–	1	5	4	56	44
Migrationsverkets insynsråd ⁵	–	–	4	3	57	43
Notariernämnden	–	1	4	2	67	33
Nämnden vid Brottsoffermyndigheten	1	–	3	3	50	50
Regeringsrätten	–	1	10	9	53	47
Rikspolisstyrelsen	–	1	3	5	38	62
Rikspolisstyrelsen: Tjänsteförslagsnämnden	–	1	6	4	60	40
Rättshjälpsnämnden	1	–	4	1	80	20
Rättsmedicinalverket	1	–	4	2	67	33
Säkerhets- och integritetsnämnden	–	1	6	3	67	33
Tillsynsnämnden i Revisorsnämnden	–	1	4	5	44	56
Valmyndigheten	1	–	2	3	40	60
Åklagarmyndigheten: Tjänsteförslagsnämnden	–	1	6	4	60	40
Åklagarmyndighetens insynsråd	–	1	4	5	56	44
Överklagandenämnden för nämndemannauppdrag	1	–	2	3	40	60
Utrikesdepartementet						
Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (ISA)	–	1	3	4	43	57
Exportkreditnämnden	–	1	5	5	50	50
Folke Bernadotteakademins Program- och verksamhetsrådet	–	1	5	9	36	64
Inspektionen för strategiska produkter: Exportkontrollrådet	–	1	6	7	46	54

⁵ Ingen ordförande 2010

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Inspektionen för strategiska produkter: Teknisk-vetenskapliga rådet	–	1	1	6	14	86
Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev)	1	–	4	4	50	50
Nordiska Afrikainstitutet: Program- och forskningsrådet	1	–	7	5	58	42
Sida (Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete)	–	1	4	3	57	43
Sida: Forskningsrådet	–	1	4	4	50	50
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll	–	1	5	5	50	50
Svenska institutet (SI)	1	–	5	5	50	50
Försvarsdepartementet						
Delegationen för folkrättslig granskning av vapenprojekt	1	–	3	5	38	62
Försvarets materielverk	–	1	2	3	40	60
Försvarsmaktens nämnd för kvalificerade skyddsidentiteter	–	1	2	2	50	50
Försvarsunderrättelsedomstolen	–	1	2	4	33	67
Granskningsnämnden för försvarsuppfindingar	–	1	4	3	57	43
Insynsrådet vid Kustbevakningen	1	–	3	6	33	67
Insynsrådet vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1	–	3	6	33	67
Insynsrådet vid Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	1	–	4	4	50	50
Integritetsskyddsrådet vid Försvarets radioanstalt	–	1	1	2	33	67
Riksvärderingsnämnden	1	–	2	3	40	60
Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	–	1	1	5	17	83
Totalförsvarets folkrättsråd	1	–	4	5	44	56
Totalförsvarets forskningsinstitut	–	1	1	4	20	80
Socialdepartementet						
Alkohol- och läkemedelssortimentsnämnden	1	–	2	3	40	60
Arvsfondsdelegationen	1	–	5	2	71	29
Försäkringskassans styrelse	–	1	4	3	57	43
Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN)	1	–	5	4	56	44
Läkemedelsverkets styrelse	–	1	3	2	60	40
Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam)	–	1	3	3	50	50
Myndigheten för internationella adoptionsfrågors insynsråd	1	–	3	2	60	40
Pensionsmyndighetens styrelse	–	1	2	5	29	71
Provinsialläkarstiftelsens styrelse	–	1	2	2	50	50
Smittskyddsinstitutets insynsråd	–	1	4	4	50	50
Socialstyrelsens insynsråd	–	1	3	4	43	57
Statens beredning för medicinsk utvärdering	1	–	6	5	55	45
Statens folkhälsoinstituts insynsråd	1	–	6	5	55	45
Statens institutionsstyrelsens insynsråd	1	–	5	4	56	44
Statens medicinsk-etiska råd (SMER)	–	1	8	12	40	60
Stiftelsen för vård- och allergiforskning	1	–	3	6	33	67
Stiftelsen WHO Collaborating Centre on International Drug Monitoring	–	1	3	2	60	40

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Finansdepartementet						
AP-fonden: Första	1	–	5	4	56	44
AP-fonden: Andra	1	–	5	6	45	55
AP-fonden: Tredje	1	–	5	6	45	55
AP-fonden: Fjärde	–	1	4	5	44	56
AP-fonden: Sjätte	–	1	2	3	40	60
AP-fonden: Sjunde	–	1	5	4	56	44
Arbetsgivarverket	–	1	7	7	50	50
Bokföringsnämnden	–	1	4	6	40	60
Ekonomistyrningsverkets insynsråd	–	1	5	5	50	50
Ekonomistyrningsverkets internrevisionsråd	–	1	5	2	71	29
Ekonomistyrningsverkets redovisningsråd	1	–	6	2	75	25
Finansinspektionen	–	1	2	4	33	67
Finanspolitiska rådet	–	1	2	6	25	75
Forskarskattenämnden	–	1	6	5	55	45
Fortifikationsverket	–	1	3	4	43	57
Kammarkollegiets insynsråd	–	1	2	2	50	50
Kammarkollegiet: Fonddelegationen	–	1	2	5	29	71
Kronofogdemyndighetens insynsråd	1	–	6	6	50	50
Lotteriinspektionen	1	–	3	4	43	57
Länsstyrelsen BLEKINGE	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen DALARNA	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen GOTLAND	1	–	5	5	50	50
Länsstyrelsen GÄVLEBORG	–	1	6	7	46	54
Länsstyrelsen VÄSTRA GÖTALAND	–	1	3	6	33	67
Länsstyrelsen HALLAND	–	1	2	7	22	78
Länsstyrelsen JÄMTLAND	1	–	5	7	42	58
Länsstyrelsen JÖNKÖPING	–	1	5	4	56	44
Länsstyrelsen KALMAR	–	1	4	5	44	56
Länsstyrelsen KRONOBERG	–	1	6	7	46	54
Länsstyrelsen NORRBOTTEN	–	1	5	8	38	62
Länsstyrelsen SKÅNE	–	1	5	4	56	44
Länsstyrelsen STOCKHOLM	–	1	10	3	77	23
Länsstyrelsen SÖDERMANLAND	–	1	5	4	56	44
Länsstyrelsen UPPSALA	–	1	4	6	40	60
Länsstyrelsen VÄRMLAND	1	–	6	7	46	54
Länsstyrelsen VÄSTERBOTTEN	–	1	6	7	46	54
Länsstyrelsen VÄSTERNORRLAND	–	1	7	5	58	42
Länsstyrelsen VÄSTMANLAND	–	1	5	8	38	62
Länsstyrelsen ÖREBRO	–	1	6	7	46	54
Länsstyrelsen ÖSTERGÖTALAND	1	–	5	4	56	44
Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut	–	1	4	3	57	43
Riksgäldskontoret	–	1	4	4	50	50
Skatteverkets insynsråd	–	1	6	6	50	50

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Skatterättsnämnden för direkt skatt	–	1	5	7	42	58
Skatterättsnämnden för indirekt skatt	1	–	8	3	73	27
Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor	1	–	3	0	100	0
Statens ansvarsnämnd	–	1	2	3	40	60
Statens bostadskreditnämnd	–	1	2	3	40	60
Statens fastighetsverk	–	1	3	4	43	57
Statens tjänstepensionsverk	–	1	4	4	50	50
Statens personadressregisternämnd	–	1	3	3	50	50
Statens skaderegleringsnämnd	–	1	7	3	70	30
Statens tjänstepensions- och grupplivsnämnd	–	1	4	4	50	50
Statistiska centralbyråns insynsråd	–	1	4	6	40	60
Tullverkets insynsråd	–	1	5	7	42	58
Utbildningsdepartementet						
Centrala Etikprövningsnämnden	–	1	3	3	50	50
Centrala Etikprövningsnämnden: Expertgruppen för oredlighet i forskning	–	1	2	3	40	60
Centrala studiestödsnämnden	1	–	6	5	55	45
Försvarshögskolan	–	1	5	3	62	38
Högskolans avskiljandenämnd	–	1	3	2	60	40
Högskoleverket	–	1	5	4	56	44
Institutet för framtidsstudier	–	1	4	4	50	50
Institutet för rymdfysik	–	1	3	2	60	40
Internationella programkontoret för utbildningsområdet	–	1	3	5	38	62
Kungl. biblioteket	–	1	5	4	56	44
Myndigheten för yrkeshögskolan	1	–	4	5	44	56
Polarforskningssekreteriatet	–	1	4	3	57	43
Regionala etikprövningsnämnden i Göteborg	–	1	23	22	51	49
Regionala etikprövningsnämnden i Linköping	–	1	15	15	50	50
Regionala etikprövningsnämnden i Lund	–	1	20	25	44	56
Regionala etikprövningsnämnden i Stockholm	–	1	37	38	49	51
Regionala etikprövningsnämnden i Umeå	–	1	14	16	47	53
Regionala etikprövningsnämnden i Uppsala	–	1	21	24	47	53
Skolväsendets överklagandenämnd	–	1	3	3	50	50
Specialpedagogiska skolmyndigheten	–	1	2	4	33	67
Statens skolverk	1	–	5	4	56	44
Statens skolinspektion	1	–	4	5	44	56
Svenska Unescorådet	1	–	6	6	50	50
Tolk- och översättarinstitutet	–	1	4	3	57	43
Verket för högskoleservice	1	–	4	5	44	56
Överklagandenämnden för högskolan	1	–	4	4	50	50
Överklagandenämnden för studiestöd	–	1	5	3	62	38
Jordbruksdepartementet						
Fiskeriverkets insynsråd	1	–	5	3	62	38

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Livsmedelsverkets insynsråd	1	–	5	4	56	44
Skogsstyrelsen	1	–	3	4	43	57
Statens jordbruksverks insynsråd	–	1	5	4	56	44
Statens veterinärmedicinska anstalts insynsråd	–	1	5	4	56	44
Styrelsen för samefonden	1	–	4	2	67	33
Svenska FAO-kommittén	–	1	8	5	62	38
Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård	–	1	5	4	56	44
Miljödepartementet						
Boverkets insynsråd	1	–	5	5	50	50
Finsk-svenska gränsälvscommissionen	1	–	4	2	67	33
Kemikalieinspektionens insynsråd	1	–	4	4	50	50
Kärnavfallsfonden	1	–	3	3	50	50
Lantmäteriet	–	1	2	3	40	60
Lantmäteriet: Marknads- och konkurrensrådet	–	1	3	5	38	62
Lokala säkerhetsnämnden vid Barsebäcks kärnkraftsverk	1	–	3	4	43	57
Lokala säkerhetsnämnden vid Forsmarks kärnkraftsverk	1	–	6	7	46	54
Lokala säkerhetsnämnden vid Oskarshamns kärnkraftsverk	–	1	4	3	57	43
Lokala säkerhetsnämnden vid Ringhals kärnkraftsverk	–	1	5	6	45	55
Lokala säkerhetsnämnden vid Studsvik AB:s anläggningar	–	1	2	5	29	71
Naturvårdsverkets insynsråd	1	–	3	6	33	67
Naturvårdsverket: Tillsyns- och föreskriftsrådet	–	1	6	4	60	40
Naturvårdsverket: Vetenskapliga rådet för biologisk mångfald	–	1	6	7	46	54
Stockholm Environment Institute	1	–	6	5	55	45
Strålsäkerhetsmyndighetens insynsråd	1	–	6	3	67	33
Strålsäkerhetsmyndigheten: Delegationen för finansiering	1	–	5	4	56	44
Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts insynsråd	1	–	4	4	50	50
Näringsdepartementet						
Affärsverket svenska kraftnät	–	1	3	5	37	63
Bolagsverkets insynsråd	1	–	4	2	67	33
Elsäkerhetsverket: Elsäkerhetsrådet	–	1	2	8	20	80
Energimarknadsinspektionens insynsråd	1	–	4	4	50	50
Insynsrådet för elberedningsverksamheten vid Affärsverket svenska kraftnät	–	1	5	5	50	50
Luftfartsverket	–	1	3	3	50	50
Oljekrisnämnden	–	1	2	3	40	60
Patent- och registreringsverkets insynsråd	1	–	2	4	33	67
Patentombudsnämnden	1	–	3	2	60	40
Post- och Telestyrelsen	–	1	4	6	40	60
Rederinämnden	1	–	2	2	50	50
Rikstrafiken	1	–	3	4	43	57
Rymdstyrelsen	–	1	3	4	43	57

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Sjöfartsverket	–	1	6	3	67	33
Statens energimyndighets insynsråd	–	1	4	4	50	50
Statens energimyndighet: energiutvecklingsnämnden	–	1	5	6	45	55
Statens energimyndighet: Fjärrvärmenämnden	–	1	1	1	50	50
Statens järnvägar	–	1	2	4	33	67
Statens väg- och transportforskningsinstitut	1	–	4	3	57	43
Stiftelsen Industrifonden	–	1	4	4	50	50
Stiftelsen Norrlandsfonden	–	1	4	5	44	56
Sveriges geologiska undersöknings insynsråd	–	1	3	3	50	50
Tillväxtverket	1	–	4	4	50	50
Tjänsteförslagsnämnden för Patentbesvärsträtten	1	–	3	3	50	50
Trafikverket	1	–	4	6	40	60
Transportstyrelsen	–	1	4	5	44	56
Verket för innovationssystem	1	–	4	3	57	43
Integrations- och jämställdhetsdepartementet						
Allmänna reklamationsnämnden	1	–	4	4	50	50
Fastighetsmäklarnämnden	1	–	6	6	50	50
Konsumentverkets insynsråd	–	1	5	4	56	44
Marknadsdomstolen	–	1	7	10	41	59
Nämnden mot diskriminering	–	1	7	6	54	46
Kulturdepartementet						
Arkitektmuseets insynsråd	1	–	3	3	50	50
Myndigheten för radio och TV:						
Granskningsnämnden för radio och TV	1	–	4	2	67	33
Konstnärnämnden	1	–	6	5	55	45
Konstnärnämnden: Styrelsen för Sveriges bildkonstnärnsfond	–	1	7	6	54	46
Nämnden för hemslöjdsfrågor	–	1	5	4	56	44
Nämnden för statligt stöd till trossamfund	1	–	4	5	44	56
Presstödsnämnden	1	–	5	5	50	50
Myndigheten för Radio och TV	–	1	2	2	50	50
Riksantikvarieämbetet	1	–	3	2	60	40
Riksarkivet	–	1	2	3	40	60
Riksarkivet: Nämnden för enskilda arkiv	–	1	3	4	43	57
Statens konstråd	–	1	3	2	60	40
Statens kulturråd	1	–	5	3	62	38
Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	1	–	3	3	50	50
Stiftelsen Nordiska museets nämnd	–	1	3	4	43	57
Stiftelsen svenska filminstitutet	–	1	3	6	33	67
Stiftelsen svenska rikskonserter	1	–	5	4	50	50
Talboks- och punktskriftsbiblioteket: Punktskriftsnämnden	–	1	4	3	57	43
Talboks- och punktskriftsbiblioteket: Taltidningsnämnden	1	–	5	3	62	38

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Arbetsmarknadsdepartementet						
Arbetsdomstolen	3	1	12	13	48	52
Arbetsförmedlingen	–	1	4	4	50	50
Arbetsmiljöverket	–	1	3	3	50	50
ILO-Kommittén	–	1	4	5	44	56
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens insynsråd	1	–	4	4	50	50
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	–	1	5	6	45	55
Medlingsinstitutet	–	1	2	2	50	50
Nämnden för styrelserepresentationsfrågor	1	–	4	5	44	56
Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	–	1	3	4	43	57

Statliga myndigheters styrelser och insynsråd 2010

Av tabell 1.1 och 1.2 ovan framgår att den genomsnittliga könsfördelningen bland de ordinarie ledamöterna (inklusive ordförande) i statliga myndigheters styrelser och insynsråd är oförändrad sedan december 2009. Andelen kvinnor är 49 procent och andelen män 51 procent.

Den genomsnittliga andelen kvinnor varierar mellan de olika departementen. Försvarsdepartementet är det departement som ligger lägst med ett genomsnitt på 39 procent kvinnor. För övriga departement ligger andelen kvinnor i styrelser och insynsråd mellan 45 procent och 56 procent. Tre departement har myndigheter under sig där styrelser och insynsråd har en genomsnittlig andel kvinnor som ligger över 50 procent. Det är Justitie-, Kultur- och Jordbruksdepartementen. Socialdepartementet har i genomsnitt helt jämn fördelning mellan kvinnor och män. Av totalt 237 styrelser och insynsråd hade 164 jämn könsfördelning, dvs. 69 procent. Det är en försämring med två procentenheter sedan året innan. År 2009 hade 1 174 av 2 244 styrelser och insynsråd jämn könsfördelning. De styrelser och insynsråd där antalet ledamöter är ojämnt och antingen en kvinna eller en man har den udda platsen (t.ex. en styrelse som har sju ledamöter inklusive ordförande) betecknas ha en jämn könsfördelning.

Den udda platsen oftast till en man

Det har genom åren varit och är fortfarande flest män i styrelser och insynsråd, även om andelen kvinnor ökar. En delförklaring till detta är att när styrelsen eller insynsrådet består av ojämnt antal ledamöter innehas den udda platsen mestadels av en man. Av 108 styrelser och insynsråd med udda antal ledamöter hade 51 stycken (47 procent) fler kvinnliga ledamöter, inkl. ordföranden, än manliga och 57 stycken (53 procent) fler manliga än kvinnliga. Det är en minskning från föregående år med tre procentenheter av andelen män.

Statliga myndigheters ordföranden

Den manliga dominansen minskade något under de senaste åren för att nu åter öka när det gäller ordförandeposten. Andelen kvinnliga ordföranden har i genomsnitt minskat med två procentenheter från 41 procent till 39 procent mellan 2009 och 2010, vilket innebär att andelen manliga ordföranden ökat till 61 procent.

I december 2010 hade endast ett departement jämn könsfördelning bland sina myndigheters styrelseordföranden. Det är Jordbruksdepartementet som från att ha haft lägst andel kvinnliga ordföranden 2009 (13 procent) ökat till 50 procent 2010. Miljödepartementet är fortfarande det departement som har flest kvinnliga ordföranden med 61 procent, vilket är en ökning från 55 procent jämfört med 2009. Minst andel kvinnliga ordföranden finns

under Finans-, Utbildnings- och Utrikesdepartementen.

Bland de tolv departementen och Statsrådsberedningen har fyra departement myndig-

heter med styrelser med mindre än 40 procent kvinnliga ordföranden. Fyra departement har styrelser med mer än 60 procent manliga ordföranden.

Tabell 1.3 Ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser i centrala myndigheter m.m. där regeringen utser en del av ledamöterna fördelade på departement 2010

Antal och könsfördelning (%)

DEPARTEMENT	Ledamöter utsedda av regeringen		Övriga ledamöter		Samtliga ledamöter			
	Könsfördelning (%)		Könsfördelning (%)		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Justitiedepartementet								
Rikspolisstyrelsen: Personalansvarsnämnden	50	50	67	33	5	3	63	38
Socialdepartementet								
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap	50	50	43	57	11	13	46	54
Stiftelsen för vård- och allergiföreningen	50	50	29	71	3	6	33	67
Finansdepartementet								
Offentliga sektorns särskilda nämnd (SHA-nämnden)	43	57	33	67	5	8	38	62
Statistiska Centralbyrån: nämnden för konsumentprisindex	0	100	0	100	0	9	0	100
Statshälsan	50	50	33	67	2	3	40	60
Trygghetsstiftelsen	67	33	67	33	4	2	67	33
Utbildningsdepartementet								
Vetenskapsrådet styrelsen	33	67	50	50	4	5	44	56
Vetenskapsrådet: Ämnesrådet för medicin	50	50	44	56	5	6	45	55
Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa	50	50	29	71	3	6	33	67
Stiftelsen för internationaliseringen av högre forskning och utbildning (STINT)	50	50	71	29	6	3	67	33
Stiftelsen för kunskap- och kompetensutveckling	50	50	63	38	6	4	60	40
Stiftelsen för strategisk forskning	50	50	38	63	4	6	40	60
Jordbruksdepartementet								
Institutet för jordbruks- och miljöteknik (Stiftelsen JTI)	100	0	0	100	3	4	43	57
Sveriges lantbruksuniversitet	44	56	83	17	9	6	60	40
Miljödepartementet								
Forskarrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	60	40	43	57	6	6	50	50
Lantmäteriet: Geodatarådet	67	33	44	56	6	6	50	50
Stiftelsen för internationella institutet för industriell miljöekonomi vid Lunds universitet	50	50	25	75	4	6	40	60

DEPARTEMENT	Ledamöter utsedda av regeringen		Övriga ledamöter		Samtliga ledamöter			
	Könsfördelning (%)		Könsfördelning (%)		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Stiftelsen för miljöstrategisk forskning	50	50	63	38	6	4	60	40
Kulturdepartementet								
Institutet för språk och folkminnen: Nämnden för klarspråksfrågor	50	50	80	20	6	3	67	33
Riksteatern	0	100	60	40	6	6	50	50
Riksarkivet: Heraldiska nämnden	67	33	100	0	3	1	75	25
Stiftelsen Skansen	50	50	67	33	4	3	57	43
Styrelsen för Prins Eugens Waldemarsudde	50	50	67	33	4	3	57	43
Stiftelsen för Tekniska museet	60	40	0	100	3	6	33	67
Sveriges författarfond	50	50	58	42	13	10	57	43
Samtliga departement (26 styrelser)	51	49	47	53	131	138	49	51

Statliga myndigheters styrelser där regeringen endast utser en del av ledamöterna

Tabell 1.3 ovan innehåller statistik gällande könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser där regeringen endast utser en del av ledamöterna. Redovisningen som avser förhållandena per den 31 december 2010 visar att andelen kvinnor bland samtliga ledamöter i de 26 styrelserna har ökat med sex procentenheter från 43 procent till 49 procent jämfört med 2009. När det gäller ordföranden är andelen män 73 procent, alltså en tydlig manlig dominans. Andelen kvinnliga ordföranden är 27 procent.